Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (sjätte avdelningen)

den 15 juli 2015*

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Den europeiska marknaden för stål för spännarmering — Fastställande av priser, uppdelning av marknaden och utbyte av känsliga affärsuppgifter — Beslut genom vilket en överträdelse av artikel 101 FEUF fastställs — Samarbete under det administrativa förfarandet — 2006 års riktlinjer för beräkning av böter — Rimlig tidsfrist”

I målen T-413/10 och T-414/10,

**Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA**, Trofa (Portugal), företrätt av advokaterna F. Proença de Carvalho och T. Faria,

sökande i mål T-413/10,

**Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA**, Lissabon (Portugal), företrätt av advokaterna D. Proença de Carvalho och J. Caimoto Duarte,

sökande i mål T-414/10,

mot

**Europeiska kommissionen**, företrädd av F. Castillo de la Torre, P. Costa de Oliveira och V. Bottka, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av advokaten M. Marques Mendes,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring och ändring av kommissionens beslut K (2010) 4387 slutlig av den 30 juni 2010, om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/38344 – Stål för spännarmering), i dess lydelse enligt kommissionens beslut K (2010) 6676 slutlig av den 30 september 2010 och enligt kommissionens beslut K (2011) 2269 slutlig av den 4 april 2011,

meddelar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen),

sammansatt av ordföranden S. Frimodt Nielsen (referent) samt domarna F. Dehousse och A. M. Collins,

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 17 november 2014,

* Rättegångsspråk: portugisiska.

följande

**Dom**[1] *[utelämnas]*

## Förfarandet och parternas yrkanden

1. *Mål T-413/10 – Socitrel/kommissionen*

60 Socitrel väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 15 september 2010.

61 Genom särskild handling, som inkom till tribunalens kansli den 16 september 2010, ingav Socitrel en ansökan om uppskov med verkställigheten av det angripna beslutet. Denna ansökan avslogs genom beslut av tribunalens ordförande den 13 april 2011, Socitrel/kommissionen (T-413/10 R, EU:T:2011:179), och det beslutades även att frågan om rättegångskostnaderna skulle anstå.

62 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 10 december 2010 uppgav Socitrel att det ville justera sina grunder med anledning av antagandet av det första ändringsbeslutet.

63 Genom beslut av den 6 juni 2011 anmodade tribunalen kommissionen att inkomma med det andra ändringsbeslutet. Kommissionen efterkom denna anmodan den 17 juni 2011.

64 Med anledning av antagandet av det andra ändringsbeslutet justerade Socitrel återigen sina grunder och yrkanden genom handling som inkom till tribunalens kansli den 2 augusti 2011.

65 Det skriftliga förfarandet avslutades den 21 november 2011, sedan kommissionen inkommit med dupliken på rättegångsspråket.

66 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades från och med den 23 september 2013, förordnades referenten att tjänstgöra på sjätte avdelningen, och målet tilldelades denna avdelning den 27 september 2013.

67 Den förberedande rapport som avses i artikel 52.2 i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991 framlades för sjätte avdelningen den 31 mars 2014.

68 Såsom en åtgärd för processledning enligt artikel 64 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, skickade tribunalen den 8 maj 2014 en förteckning med sexton skriftliga frågor till Socitrel och till kommissionen.

69 Genom skrivelser av den 6 respektive den 9 juni 2014 efterkom kommissionen och Socitrel denna åtgärd.

70 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen den 17 september 2014 att inleda det muntliga förfarandet.

71 Socitrel har yrkat att tribunalen ska

— i första hand, ogiltigförklara artiklarna 1 och 2 i det angripna beslutet i den mån de avser företaget,

1 — Nedan återges endast de punkter i denna dom som tribunalen funnit det vara ändamålsenligt att publicera.

— i andra hand, delvis ogiltigförklara artikel 2 i det angripna beslutet i den del den avser Socitrel och sätta ned det bötesbelopp som det har ålagts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

72 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta Socitrel att ersätta rättegångskostnaderna.

2. *Mål T-414/10, Companhia Previdente/kommissionen*

73 Companhia Previdente väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 15 september 2010.

74 Genom särskild handling, som registrerades vid tribunalens kansli den 16 september 2010, ingav Companhia Previdente en ansökan om uppskov med verkställigheten av det angripna beslutet. Denna ansökan avslogs genom beslut av tribunalens ordförande den 10 juni 2011, Companhia Previdente/kommissionen (T-414/10 R, EU:T:2011:268), och det beslutades även att frågan om rättegångskostnaderna skulle anstå.

75 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 10 december 2010 uppgav Companhia Previdente att det ville justera sina grunder med anledning av antagandet av det första ändringsbeslutet.

76 Genom beslut av den 6 juni 2011 anmodade tribunalen kommissionen att inkomma med vissa handlingar. Kommissionen efterkom denna anmodan den 17 juni 2011.

77 Med anledning av antagandet av det andra ändringsbeslutet justerade Companhia Previdente återigen sina grunder och yrkanden genom handling som inkom till tribunalens kansli den 2 augusti 2011.

78 Det skriftliga förfarandet avslutades den 21 november 2011, sedan kommissionen inkommit med dupliken på rättegångsspråket.

79 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades från och med den 23 september 2013, förordnades referenten att tjänstgöra på sjätte avdelningen, och målet tilldelades denna avdelning den 27 september 2013.

80 Den förberedande rapport som avses i artikel 52.2 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991 framlades för sjätte avdelningen den 31 mars 2014.

81 Såsom en åtgärd för processledning enligt artikel 64 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, skickade tribunalen den 8 maj 2014 en förteckning med sexton skriftliga frågor till Companhia Previdente och till kommissionen.

82 Genom skrivelser av den 6 respektive den 9 juni 2014 efterkom kommissionen och Companhia Previdente denna åtgärd.

83 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen den 17 september 2014 att inleda det muntliga förfarandet.

84 Companhia Previdente har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara artiklarna 1, 2 och 4 i det angripna beslutet i den mån de avser företaget,

— fastställa att varje nedsättning av Socitrels böter, inom ramen för andra mål som rör överträdelser avseende vilka Companhia Previdente har ett solidariskt betalningsansvar, ska medföra att det automatiskt sker en motsvarande nedsättning av de böter som Companhia Previdente har ålagts med solidariskt betalningsansvar, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

3. *Förening av målen T-413/10, T-414/10 och T-409/13, Companhia Previdente och Socitrel/kommissionen, vad gäller det muntliga förfarandet, och avskrivning av mål T-409/13, Companhia Previdente och Socitrel/kommissionen*

85 Companhia Previdente och Socitrel väckte, genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 2 augusti 2013, talan mot den skrivelse som generaldirektören för kommissionens generaldirektorat för konkurrens hade skickat till dem den 24 maj 2013.

86 Målet registrerades vid tribunalens kansli under målnummer T-409/13. Genom beslut av den 30 juni 2014 förenades målen T-413/10, T-414/10 och T-409/13 vad gäller det muntliga förfarandet.

87 Sökandena återkallade den talan som hade väckts i mål T-409/13 genom en skrivelse som skickades till tribunalens kansli den 11 november 2014. Kommissionen angav i en skrivelse av den 14 november 2014 att den inte motsatte sig att talan återkallades och att den yrkade att sökandena skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Tribunalen noterade att talan hade återkallats i protokollet vid förhandlingen den 17 november 2014, vid vilken den beslutade att avskriva mål T-409/13 och att förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna i samma mål.

**Rättslig bedömning**

88 Målen T-413/10 och T-414/10 ska förenas vad gäller domen, eftersom parterna, vilka tillfrågades om detta vid förhandlingen, inte har motsatt sig en förening av målen.

89 Socitrel har åberopat åtta grunder till stöd för sin talan och två kompletterande grunder som anfördes i samband med den andra justeringen av företagets grunder och yrkanden.

90 Companhia Previdente har anfört fyra grunder till stöd för sin talan och två kompletterande grunder som har framförts i samband med den andra justeringen av företagets grunder och yrkanden.

91 Socitrels första grund avser avsaknad av motivering och åsidosättande av dess rätt till försvar, genom att flera uppgifter saknas i det angripna beslutet för att kunna förstå hur kommissionen fastställde bötesbeloppet.

92 Som andra grund har Socitrel anfört att kommissionen inte iakttog en rimlig tidsfrist.

93 Socitrels tredje grund avser åsidosättande av den omsorgsplikt som åligger kommissionen, rätten till försvar, lojalitetsprincipen, principen om tro och heder samt principen om skydd för berättigade förväntningar, på grund av att kommissionen ändrade det ursprungliga beslutet två gånger.

94 Som fjärde grund har Socitrel gjort gällande att artikel 101.1 FEUF, artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, proportionalitetsprincipen, principen om personligt ansvar och oskuldspresumtionen åsidosattes, samt att det saknas en motivering och att kommissionen underlät att beakta sin tidigare beslutspraxis, eftersom kommissionen överskred den övre gränsen för det bötesbelopp som Socitrel kunde åläggas.

95 Grunden består av tre delar.

96 Den fjärde grundens första del avser att kommissionen felaktigt slog fast att Companhia Previdente var solidariskt ansvarigt och att den övre gränsen på 10 procent av omsättningen följaktligen beräknades felaktigt på grundval av Companhia Previdentes omsättning och inte på grundval av Socitrels omsättning. Detta argument behandlas även i den första och den andra grund som Companhia Previdente har anfört.

97 Den fjärde grundens andra del, vilken har åberopats i andra hand, avser att Emesas, Galycas och ITC:s omsättning felaktigt beaktades vid beräkningen av den övre gränsen på 10 procent. Detta argument behandlas även i den tredje grundens första del som Companhia Previdente har anfört.

98 Den fjärde grundens tredje del, vilken har åberopats i tredje hand, avser att Companhia Previdentes omsättning för år 2009 felaktigt beaktades. Detta argument behandlas även i den tredje grundens andra del som Companhia Previdente har anfört.

99 Socitrels femte grund avser åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar vid tillämpningen av punkterna 13 och 22 i 2006 års riktlinjer samt avsaknad av motivering, genom att kommissionen felaktigt fastställde procentsatsen på grund av överträdelsens allvar till 18 procent vad beträffar de böter som Socitrel skulle åläggas.

100 Som sjätte grund har Socitrel anfört att proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling åsidosattes, eftersom företagets obetydliga eller passiva roll inte beaktades av kommissionen som en förmildrande omständighet.

101 Socitrels sjunde grund avser åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling, eftersom dess faktiska samarbete inte beaktades av kommissionen som en förmildrande omständighet.

102 Den åttonde grund som Socitrel har anfört avser åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling, på grund av att den ekonomiska krissituationen och Socitrels bristande betalningsförmåga inte beaktades. Detta argument behandlas även i den fjärde grund som Companhia Previdente har anfört i andra hand.

103 Sökandena frånföll denna grund genom skrivelse som skickades till tribunalens kansli den 11 november 2014. I protokollet vid förhandlingen den 17 november 2014 noterades det att sökandena hade frånfallit denna grund.

104 Socitrel och Companhia Previdente har även åberopat en kompletterande grund, vilken anfördes i samband med den andra justeringen av deras grunder och yrkanden. Denna grund avser, vad beträffar Socitrel, åsidosättande av principen om likabehandling, proportionalitetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar samt avsaknad av motivering, och, vad beträffar Companhia Previdente, åsidosättande av principen om likabehandling, proportionalitetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar, eftersom Socitrel och Companhia Previdente inte behandlades på samma sätt som Arcelor och SLM, vilka – till skillnad från sökandena – beviljades en nedsättning av bötesbeloppet.

105 Slutligen har Socitrel och Companhia Previdente åberopat en andra kompletterande grund, vilken avser åsidosättande av omsorgsprincipen, lojalitetsprincipen, principen om tro och heder samt rättssäkerhetsprincipen, eftersom kommissionen på nytt ändrade det ursprungliga beslutet år 2011.

1. *Socitrels första grund: Avsaknad av motivering och åsidosättande av dess rätt till försvar*

*Erinran om principer*

106 Det följer av fast rättspraxis att den motivering som krävs enligt artikel 296 FEUF ska vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen ska klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att den behöriga domstolen ges möjlighet att utföra sin prövning. Frågan huruvida kravet på motivering är uppfyllt ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälen och det intresse av att få förklaringar som de vilka rättsakten är riktad till, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha. Det krävs inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av en rättsakt uppfyller kraven i artikel 296 FEUF inte ska ske endast utifrån motiveringens lydelse, utan även utifrån det sammanhang i vilket den ingår och samtliga rättsregler på det aktuella området (dom av den 2 april 1998, kommissionen/Sytraval och Brink's France, C-367/95 P, REG, EU:C:1998:154, punkt 63, dom av den 30 september 2003, Tyskland/kommissionen, C-301/96, REG, EU:C:2003:509, punkt 87, och dom av den 22 juni 2004, Portugal/kommissionen, C-42/01, REG, EU:C:2004:379, punkt 66).

*Prövning av den första grunden*

107 Det ska kort erinras om det argument som Socitrel har anfört till stöd för sin grund, ett argument som ändrades med anledning av antagandet av det första ändringsbeslutet.

108 I ansökan hävdade Socitrel att flera uppgifter saknades i det ursprungliga beslutet för att kunna förstå hur kommissionen hade fastställt bötesbeloppet. Enligt Socitrel medförde detta en avsaknad av motivering som innebar ett åsidosättande av dess rätt till försvar.

109 Enligt Socitrel angavs varken omsättningen eller det försäljningsvärde som beaktades för att fastställa grundbeloppet, eller de faktorer som beaktades för att fastställa procentsatsen på grund av överträdelsens allvar till 18 procent och tilläggsbeloppet, i det ursprungliga beslutet.

110 Vidare gjorde Socitrel gällande att den omständigheten att flera avsnitt i det beslut som var riktat till företaget hade behandlats som konfidentiella hindrade det från att rekonstruera de antaganden som kommissionen utgick från vid fastställandet av bötesbeloppet.

111 Med anledning av antagandet av det andra ändringsbeslutet justerade Socitrel sin första grund.

112 Socitrel har anfört att kommissionens ändring av det ursprungliga beslutet visar att det finns fog för dess första grund, såsom den hade angetts i ansökan.

113 Vidare anser Socitrel att de största brister som företaget hade påtalat i ansökan, särskilt vad beträffar den procentsats som kommissionen fastställde vad beträffar överträdelsens allvar och tilläggsbeloppet, inte avhjälptes genom det första ändringsbeslutet.

114 Socitrel har även påpekat att det i det första ändringsbeslutet har gjorts åtskillnad mellan två överträdelseperioder i förhållande till företaget (skäl 5), samtidigt som identiska försäljningssiffror har beaktats för var och en av dessa perioder, dock utan att denna åtskillnad, enligt företagets mening, återspeglas i den följande delen av det första ändringsbeslutet och särskilt i skäl 7 i nämnda beslut, där endast en överträdelseperiod har lagts företaget till last.

115 Socitrel har tillagt att kommissionen, i skäl 8 i det första ändringsbeslutet, medgav att den hade begått ett fel vid beräkningen av tilläggsbeloppet, dock utan att ange vilka företag som berördes av detta fel. I detta skäl hänvisas det till tabellen i skäl 5 i samma beslut, i vilken Socitrel anges med försäljningssiffror som avser flera överträdelseperioder. Företaget antar att man av denna hänvisning ska dra slutsatsen att det således måste ha påverkats av felet vid beräkningen av tilläggsbeloppet, vilket tycks leda till en nedsättning av grundbeloppet för företagets böter, eftersom detta belopp sänktes från 22 500 000 euro till 20 000 000 euro. Icke desto mindre har det gjorts vissa antaganden som, enligt företaget, visar att det saknas en motivering.

116 Kommissionen har bestritt dessa påståenden.

Uppgiften om försäljningsvärdet

117 Tribunalen konstaterar först att ett visst antal brister i det ursprungliga beslutet avhjälptes genom det första ändringsbeslutet, särskilt vad beträffar fastställandet av det försäljningsvärde som beaktades (skäl 5 i det första ändringsbeslutet).

118 I det avseendet har det argument som Socitrel har anfört till stöd för sin första grund avseende denna brist i det ursprungliga beslutet blivit verkningslöst.

De två överträdelseperioder som kommissionen gjorde åtskillnad mellan i skäl 5 i det första ändringsbeslutet

119 Såsom Socitrel har påpekat, gjorde kommissionen dessutom åtskillnad mellan två perioder i tabellen avseende försäljningsvärdet, särskilt vad gäller Socitrel, i skäl 5 i det första ändringsbeslutet.

120 I denna tabell anges nämligen att för perioden den 7 april 1994–8 januari 1996 uppgår det belopp som kommissionen slog fast på grundval av de svar som Socitrel gav den 30 juni 2009 till 12 016 516 euro. Ett identiskt belopp har slagits fast för perioden den 9 januari 1996–19 september 2002.

121 Det anges i skäl 932 i det ursprungliga beslutet att ”det berörda geografiska området har förändrats över tid. Under åren 1984–1995 (Zürich-klubbens period) omfattade det Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Belgien, Luxemburg, Spanien och Österrike. Från och med år 1992 (inom ramen för Spanien-klubbens uppgörelser) omfattade det även Portugal. Under åren 1996–2002 (Zürich-klubbens krisperiod, vid den tidpunkt då Europa-klubbens uppgörelse i fråga om kvoter utarbetades, Europa-klubbens period och expansionsfasen), täckte det geografiska området samma länder som vid tidpunkten för Zürich-klubben, inbegripet Portugal, samt Danmark, Sverige, Finland och Norge (se punkterna 9.1.1–9.1.5 i det ursprungliga beslutet). Detta beaktades vid beräkningen av försäljningsvärdet, genom att utesluta den försäljning som skedde i Portugal före den 15 december 1992 och genom att utesluta den försäljning som skedde i Danmark, Sverige, Finland och Norge före den 9 januari 1996.

122 Det framgår av skäl 5 i det första ändringsbeslutet att kommissionen gjorde åtskillnad mellan olika perioder vad beträffar det försäljningsvärde som skulle beaktas (den 1 januari 1984–21 december 1985, den 1 januari 1986–14 december 1992, den 15 december 1992–31 december 1993, den 1 januari 1994–8 januari 1996, den 9 januari 1996–19 september 2002), med hänsyn till det geografiska område som berördes av kartellen.

123 Den överträdelse som kommissionen lade Socitrel till last omfattar två av dessa perioder (från den 7 april 1994 (det datum som kommissionen fastställde som den tidpunkt då Socitrel började att delta i överträdelsen) till den 8 januari 1996 och från den 9 januari 1996 till den 19 september 2002) som kommissionen således beaktade.

124 I skäl 949 i det ursprungliga beslutet beslutade dock kommissionen att endast Socitrels försäljning i Spanien och Portugal skulle beaktas, med hänsyn till att Socitrel sent fick kännedom om kartellens europeiska dimension.

125 Att det var nödvändigt att beakta försäljningen i Danmark, Sverige, Finland och Norge efter den 9 januari 1996 (skäl 932 i det angripna beslutet) för de medlemmar i kartellen som berördes av detta geografiska område saknar följaktligen betydelse vad beträffar Socitrel. Detta förklarar varför det försäljningsvärde som beaktades i skäl 5 i det första ändringsbeslutet är identiskt för de två överträdelseperioder som kommissionen gjorde åtskillnad mellan.

126 Kommissionen medgav dessutom att den hade begått ett fel genom att två gånger redovisa tilläggsbeloppet i det ursprungliga beslutet på grund av att en dubbel överträdelseperiod beaktades, särskilt vad beträffar Socitrel.

127 Kommissionen rättade dock till detta fel genom att anta det första ändringsbeslutet, vilket medförde en nedsättning av grundbeloppet för de böter som Socitrel skulle åläggas, vilket till följd av denna rättelse sänktes från 22 500 000 euro till 20 000 000 euro.

128 Det ska även tilläggas att Socitrel, i bilaga 8 till ansökan, ingav ett e-postmeddelande från kommissionens generaldirektorat för konkurrens, daterat den 13 augusti 2010, i vilket den tjänsteman som ansvarade för handläggningen av ärendet angav följande:

”Såsom har angetts i [kommissionens] skrivelse av den 30 juli, har det skett ett räknefel i fråga om inträdesavgiften (’entry fee’). Vad beträffar era klienter, medför det att beloppet som anges i tabellerna i skälen 923 och 1057 är alltför högt. Detta kommer att ändras genom ändringsbeslutet och beloppet på 22 500 000 euro kommer att ersättas med ett belopp på 20 000 000 euro. Såsom tidigare har angetts kommer detta, på grund av den övre gränsen [på 10 procent], inte att medföra någon ändring av de böter som era klienter har ålagts eller till någon ändring av beslutets motivering.”

129 I det avseendet fastslår tribunalen att det angripna beslutet, i dess lydelse enligt det första ändringsbeslutet, inte saknar motivering.

Den procentsats på 18 procent som tillämpades på grund av överträdelsens allvar

130 Beträffande avsaknaden av motivering vad gäller överträdelsens allvar, ska det erinras om att överträdelsens allvar bedömdes i punkt 19.1.3 i det angripna beslutet.

131 Vad beträffar Socitrel, slog kommissionen fast följande i det angripna beslutet:

— För det första, att ”samtliga företag, med undantag av Fundia, var inblandade i marknadsuppdelningen (fastställande av kvoter), tilldelningen av kunder och horisontellt fastställande av priser (se [punkt] 9 och bilagorna 2–4 till beslutet)” och att ”[d]essa uppgörelser hör till de mest skadliga konkurrensbegränsningarna, som stör de viktigaste konkurrensparametrarna” (skäl 939, punkt 19.1.3.1 rörande överträdelsens art).

— För det andra, att ”den sammanlagda marknadsandelen för de företag i fråga om vilka det har varit möjligt att fastställa att de deltog i överträdelsen uppskattas till ungefär 80 procent, såsom förklaras i skäl 98” (skäl 946, punkt 19.1.3.2 rörande den sammanlagda marknadsandelen).

— För det tredje, att överträdelsens geografiska räckvidd har förändrats över tid (skäl 932: se punkt 121 ovan).

— För det fjärde, att ”vad beträffar Socitrel, Proderac, Fapricela och Fundia, vilka företag endast har deltagit i Spanien-klubben (vars täckningsområde begränsar sig till Spanien och Portugal) eller, vad gäller det sistnämnda företaget, i samordningen avseende Addtek, och i fråga om vilka det har kunnat fastställas att de kände till den enda fortlöpande överträdelsen först i ett mycket sent skede av överträdelsen (den 17 maj 2001 respektive den 14 maj 2001, se punkt 12.2.2.4), beaktar kommissionen att det rör sig om ett mer begränsat geografiskt område när den fastställer andelen av försäljningsvärdet” och att ”[s]ituationen är annorlunda för de övriga deltagarna i Spanien-klubben (Emesa/Galycas, Tycsa/Trefilerías Quijano), vilka samtidigt har deltagit på olika nivåer i kartellen och/eller i fråga om vilka det långt tidigare har kunnat fastställas att de kände till den enda fortlöpande överträdelsen” (skäl 949, punkt 19.1.3.3 rörande den geografiska räckvidden).

132 Kommissionen drog slutsatsen att ”med hänsyn till de särskilda omständigheterna i förevarande fall och med beaktande av de kriterier som diskuterats ovan i samband med överträdelsens art (se punkt 19.1.3.1) och den geografiska räckvidden (se punkt 19.1.3.3), uppgår den andel av försäljningsvärdet som ska beaktas till 16 procent för företaget Fundia, till 18 procent för företagen Socitrel, Fapricela och Proderac och till 19 procent för alla de andra företagen” (skäl 953).

133 Tribunalen fastslår att det angripna beslutet i det avseendet inte saknar motivering och att beslutet gör det möjligt att förstå det resonemang som kommissionen tillämpade, utan att det inverkar på frågan huruvida detta resonemang var befogat.

134 Den anmärkning som Socitrel har åberopat kan följaktligen inte godtas.

Den procentsats som tillämpades vid fastställandet av tilläggsbeloppet i avskräckande syfte

135 Vad beträffar tilläggsbeloppet ska det erinras om att det i punkt 25 i 2006 års riktlinjer föreskrivs att ”kommissionen [ska], oavsett varaktigheten av företagets överträdelse, höja grundbeloppet med ett belopp på mellan 15 och 25 % av försäljningsvärdet … för att avskräcka företagen från att över huvud taget delta i horisontella avtal om fastställande av priser, uppdelning av marknaden och produktionsbegränsningar”. Vidare föreskrivs att ”[k]ommissionen kan lägga till ett sådant belopp även vid andra typer av överträdelser” och ”[n]är kommissionen fastställer hur stor andel av försäljningsvärdet som skall beaktas i ett enskilt ärende tar den hänsyn till en rad faktorer, särskilt de som anges i punkt 22”, bland annat ”överträdelsens art, de berörda parternas sammanlagda marknadsandel, överträdelsens geografiska omfattning och om överträdelsen har genomförts eller ej”.

136 I förevarande fall fastställde kommissionen den procentsats som var tillämplig på tilläggsbeloppet till 18 procent och hänvisade, i skäl 953 i det angripna beslutet, till de överväganden som den, i samband med bedömningen av överträdelsens allvar, hade angett vad beträffar överträdelsens art (punkt 19.1.3.1 i det angripna beslutet) och dess geografiska räckvidd (punkt 19.1.3.3 i det angripna beslutet).

137 Domstolen ansåg att en sådan motivering var tillräcklig i dom av den 11 juli 2013, Ziegler/kommissionen (C-439/11 P, REU, EU:C:2013:513, punkterna 121–124).

138 Följaktligen kan den anmärkning som Socitrel har åberopat inte godtas.

Åsidosättande av Socitrels rätt till försvar

139 Socitrel har hävdat att dess rätt till försvar åsidosattes av två skäl.

140 För det första har företaget gjort gällande att det följer av bristerna i det ursprungliga beslutet, vilka kommissionen delvis medgav i det första ändringsbeslutet, att dess rätt till försvar åsidosattes.

141 Tribunalen kan inte godta detta argument, eftersom Socitrel, genom skrivelse av den 29 oktober 2010, anmodades av tribunalen att justera sina grunder och yrkanden med anledning av antagandet av det första ändringsbeslutet, vilket företaget gjorde genom handling som inkom till tribunalens kansli den 10 december 2010.

142 Vad, för det andra, beträffar företagets påståenden om att delar av det angripna beslutet maskerades av kommissionen, vilket hindrade Socitrel från att förstå hur kommissionen hade beräknat böterna, ska det påpekas att samtliga de skäl som Socitrel åsyftar (skälen 1142, 1144, 1149, 1157, 1159, 1160, 1165, 1171, 1172, 1175, 1178, 1179, 1181, 1185 och 1188) rör bedömningen av de yrkanden som avsåg andra företags betalningsförmåga.

143 I ett sådant fall är kommissionen skyldig att säkerställa att de uppgifter som företagen har överlämnat till den är konfidentiella, om företagen begär detta, i synnerhet när det är fråga om känsliga uppgifter om företagens ekonomiska situation.

144 Kommissionen har dessutom korrekt gjort gällande att samtliga bedömningsfaktorer rörande Socitrel, och i synnerhet uppgifterna om företagets betalningsförmåga, lämnades ut till företaget.

145 Socitrels argument ska följaktligen underkännas, och den anmärkning som avser åsidosättande av rätten till försvar kan följaktligen inte godtas i någon del.

146 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av den första grunden.

2. *Socitrels andra grund: Åsidosättande av en rimlig tidsfrist*

*Erinran om principer*

147 Iakttagandet av en rimlig tidsfrist i handläggningen av administrativa förfaranden som rör konkurrenspolitik är en allmän unionsrättslig princip som säkerställs av unionsdomstolarna (se dom av den 19 december 2012, Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, C-452/11 P, EU:C:2012:829, punkt 97 och där angiven rättspraxis).

148 Principen om en rimlig tidsfrist i ett administrativt förfarande bekräftas i artikel 41.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna där det föreskrivs att ”var och en har rätt att få sina angelägenheter behandlade opartiskt, rättvist och inom skälig tid av unionens institutioner [och] organ” (dom av den 5 juni 2012, Imperial Chemical Industries/kommissionen, T-214/06, REU, EU:T:2012:275, punkt 284).

149 För att bedöma huruvida förfarandet tog rimlig tid i anspråk ska vidare hänsyn tas till de särskilda omständigheterna i varje ärende och i synnerhet sådana faktorer som sammanhanget, parternas uppträdande under förfarandet, ärendets betydelse för de olika berörda företagen samt dess komplexitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 april 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, REG, EU:T:1999:80, punkt 126) och eventuellt de upplysningar eller skäl som kommissionen kan komma att lämna vad beträffar de utredningsåtgärder som vidtagits under det administrativa förfarandet.

150 Domstolen har dessutom slagit fast att det administrativa förfarandet kan föranleda en prövning av två perioder i följd, som var och en svarar mot en egen intern logik. Den första perioden, som omfattar tiden fram till meddelandet om invändningar, börjar löpa den dag då kommissionen, vid utövandet av den behörighet som den har fått av unionslagstiftaren, vidtar åtgärder som innebär anklagelser om att en överträdelse skett och som ska göra det möjligt för kommissionen att ta ställning till det fortsatta förfarandet. Den andra perioden omfattar tiden från meddelandet om invändningar till antagandet av

det slutliga beslutet. Denna period ska göra det möjligt för kommissionen att slutgiltigt ta ställning till den påtalade överträdelsen (dom av den 21 september 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, C-105/04 P, REG, EU:C:2006:592, punkt 38).

151 Det framgår även av rättspraxis att ett åsidosättande av principen om en rimlig tidsfrist kan få två typer av konsekvenser

152 För det första, när åsidosättandet av principen om en rimlig tidsfrist har inverkat på förfarandets utgång, kan ett sådant åsidosättande leda till att det angripna beslutet ogiltigförklaras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 september 2006, Technische Unie/kommissionen, C-113/04 P, REG, EU:C:2006:593, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

153 Vad avser tillämpningen av konkurrensreglerna kan den omständigheten att en rimlig tidsfrist överskridits endast utgöra grund för ogiltigförklaring av beslut i vilka en överträdelse konstateras, under förutsättning att det fastställts att åsidosättandet av denna princip är till men för de berörda företagens rätt till försvar. Bortsett från detta specifika fall saknar underlåtenheten att fatta beslut inom en rimlig tidsfrist betydelse för giltigheten av det administrativa förfarandet enligt förordning nr 17 (se dom av den 16 december 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied och Technische Unie/kommissionen, T-5/00 och T-6/00, REG, EU:T:2003:342, punkt 74 och där angiven rättspraxis, vilken efter överklagande fastställdes på den punkten genom dom Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, punkt 150 ovan, EU:C:2006:592, punkterna 42 och 43).

154 Att iakttagandet av rätten till försvar utgör en grundläggande princip har vid flera tillfällen understrukits i domstolens praxis (dom av den 9 november 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/kommissionen, 322/81, REG, EU:C:1983:313, punkt 7). Eftersom det är av största vikt att nämnda rätt iakttas i sådana förfaranden som det förevarande är det viktigt att förhindra att rätten ohjälpligt kan äventyras på grund av att ett utredningsskede blir alltför utdraget och att denna tidsåtgång kan utgöra hinder för att skaffa fram bevis för att vederlägga ett påstående om att det har förekommit sådana beteenden som kan medföra ansvar för de berörda företagen. Av detta skäl ska prövningen av huruvida utövandet av rätten till försvar eventuellt har hindrats inte inskränkas till själva det skede under vilket denna rätt får full verkan, det vill säga det administrativa förfarandets andra skede. Bedömningen av orsaken till att rätten till försvar eventuellt blir mindre effektiv ska omfatta hela förfarandet och avse dess sammanlagda tidsåtgång (dom Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/kommissionen, punkt 150 ovan, EU:C:2006:592, punkt 50).

155 För det andra, när åsidosättandet av en rimlig tidsfrist inte har inverkat på förfarandets utgång, kan ett sådant åsidosättande medföra att tribunalen, inom ramen för utövandet av sin obegränsade behörighet, på lämpligt sätt avhjälper det åsidosättande som följer av att en rimlig tidsfrist överskridits i det administrativa förfarandet genom att eventuellt sätta ned det ålagda bötesbeloppet (se, för ett liknande resonemang, dom Technische Unie/kommissionen, punkt 152 ovan, EU:C:2006:593, punkterna 202–204, och dom av den 16 juni 2011, Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, T-240/07, REU, EU:T:2011:284, punkterna 429 och 434, vilken efter överklagande fastställdes genom dom Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, punkt 147 ovan, EU:C:2012:829, punkt 100).

*Prövning av den andra grunden*

156 Socitrel har hävdat att kommissionen inte iakttog en rimlig tidsfrist genom att den antog det ursprungliga beslutet först närmare åtta år efter det att den hade inlett det administrativa förfarandet. Företaget anser att det har äventyrat iakttagandet av dess rätt till försvar, med hänsyn bland annat till de omstruktureringar som det har genomgått och de svårigheter som det har stött på vid insamlandet av bevis för motsatsen, med hänsyn till att flera anställda med tiden har lämnat företaget.

157 Det framgår av det ovan anförda att för att ett långvarigt administrativt förfarande ska kunna medföra en ogiltigförklaring av det angripna beslutet eller en nedsättning av böterna, måste varaktigheten av detta förfarande kvalificeras som alltför utdragen.

158 I förevarande fall genomgick det administrativa förfarandet fyra på varandra följande skeden, det första skedet före meddelandet om invändningar och de tre följande skedena efter nämnda meddelande.

159 Det första skedet började den 9 januari 2002, med att Bundeskartellamt översände de handlingar som omnämnts i punkt 21 ovan till kommissionen, och avslutades den 30 september 2008 genom antagandet av meddelandet om invändningar.

160 Det andra skedet inleddes därefter (se punkterna 32–37 ovan) och avslutades genom antagandet av det ursprungliga beslutet den 30 juni 2010.

161 Efter väckandet av talan genom en första omgång ansökningar (som det har erinrats om i punkt 10 ovan), antog kommissionen den 30 september 2010 ett första ändringsbeslut (se punkt 4 ovan) för att rätta till flera felaktigheter som den hade konstaterat i det ursprungliga beslutet, varigenom det administrativa förfarandets tredje skede avslutades.

162 Den 4 april 2011 avslutades slutligen det administrativa förfarandets fjärde skede, genom att kommissionen antog det andra ändringsbeslutet, genom vilket den beviljade en nedsättning av det bötesbelopp som ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine och ArcelorMittal Wire France, å ena sidan, och SLM och Ori Martin, å andra sidan, hade ålagts (se punkt 6 ovan).

163 Det ska genast påpekas att den grund som Socitrel har anfört endast avser de två första skedena av det administrativa förfarandet.

164 Som en åtgärd för processledning som föreskrivs i artikel 64 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, ställde tribunalen den 8 maj 2014 en skriftlig fråga till kommissionen för att få en detaljerad beskrivning av de åtgärder som den hade vidtagit efter inspektionerna, vilka ägde rum den 19 och den 20 september 2002, och fram till antagandet av det ursprungliga beslutet.

165 Kommissionen efterkom denna begäran genom en handling som inkom till tribunalens kansli den 6 juni 2014.

166 Tribunalens kansli översände den 16 juni 2014 en kopia av kommissionens svar till Socitrel.

167 I sitt svar redogjorde kommissionen, på ett detaljerat och övertygande sätt, för de åtgärder som den hade vidtagit under hela det administrativa förfarandet och skälen till att förfarandet varade under åren 2002–2010.

168 Det finns flera faktorer som förklarar varaktigheten av det administrativa förfarandet i förevarande fall.

169 I det avseendet ska det särskilt tas hänsyn till kartellens varaktighet (mer än 18 år), dess särskilt vidsträckta geografiska omfattning (kartellen avsåg majoriteten av medlemsstaterna), kartellens organisation på geografisk nivå och tidsmässigt (de olika klubbar som beskrivs i punkterna 41–53),

antalet möten som hölls inom ramen för de olika klubbarna (fler än 500), antalet berörda företag (17), antalet ansökningar om förmånlig behandling (se punkterna 22 och 27 och följande punkter ovan) och den särskilt omfattande mängden handlingar som ingavs i det sammanhanget eller erhölls vid inspektioner och som var avfattade på olika språk, vilka kommissionen var tvungen att undersöka, de olika skrivelser med begäran om kompletterande upplysningar som kommissionen var tvungen att skicka till de olika berörda bolagen allteftersom synen på kartellen ändrades (se punkt 24 och följande punkter ovan samt punkt 36 och följande punkter ovan), antalet företag som meddelandet om invändningar var riktat till (fler än 40), antalet handläggningsspråk (8) och de olika yrkandena avseende betalningskapacitet (14).

170 På grundval av de uppgifter som kommissionen har tillhandahållit, vilka visar ärendets särskilda komplexitet, finner tribunalen att förfarandet, trots att förfarandets två första skeden var särskilt långa, inte kan kvalificeras som alltför utdraget. Kommissionen åsidosatte följaktligen inte en rimlig tidsfrist.

171 Denna slutsats påverkas inte av de argument som Socitrel har anfört för att hävda att dess rätt till försvar åsidosattes, eftersom koncernen Companhia Previdente under åren 2002–2008 ändrades betydligt till följd av omstruktureringar i samband med förvärvet av flera bolag – denna koncern ökade från 21 till 27 enheter – och från och med den tidpunkt då företaget mottog meddelandet om invändningar i september 2008, var de sakförhållanden som lades företaget till last så avlägsna att ingen av de personer som direkt berördes längre fanns kvar eller kunde erinra sig dessa.

172 Sådana argument är nämligen alltför vaga för att det ska vara möjligt att bedöma den konkreta inverkan av dessa på Socitrels rätt till försvar. Såsom har angetts i kommissionens svar med anledning av åtgärderna för processledning, mottog Socitrel den första begäran om upplysningar från kommissionen den 11 februari 2004 och i denna begäran angavs tydligt utredningens syfte och omfattning såväl i materiellt som i tidsmässigt hänseende. Från och med det datumet kunde således Socitrel samla in och till kommissionen inge all bevisning som företaget ansåg vara relevant för att svara kommissionen. Företaget kan följaktligen inte åberopa sin egen underlåtenhet att samla in och bevara eventuella uppgifter till sitt försvar. Eftersom det inte har anförts några som helst argument som gör det möjligt att förstå i vilken utsträckning en tidsfrist på ett och ett halvt år mellan september 2002 och februari 2004, en tidsfrist under vilken kommissionen tog del av de handlingar som erhållits vid inspektionen eller översänts i samband med ansökningarna om förmånlig behandling, kunde vara skadlig för utövandet av Socitrels rätt till försvar, saknas det anledning för tribunalen att bedöma huruvida denna tidsfrist kunde vara skadlig för företaget i förevarande mål.

173 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den andra grunden.

3. *Socitrels tredje grund: Åsidosättande av den omsorgsplikt som åligger kommissionen, rätten till försvar, lojalitetsprincipen, principen om tro och heder samt principen om skydd för berättigade förväntningar*

*Erinran om principer*

174 Principen om skydd för berättigade förväntningar är en av unionens grundläggande principer. Enligt rättspraxis krävs det för att kunna åberopa denna princip att tre villkor är uppfyllda. Det ska för det första föreligga tydliga försäkringar som är ovillkorliga och samstämmiga och som härrör från behöriga och tillförlitliga källor och som den berörde har fått av administrationen. Försäkringarna ska för det andra vara av sådant slag att de ger upphov till en berättigad förväntning hos mottagaren. Försäkringarna ska för det tredje vara förenliga med tillämpliga bestämmelser (se dom av den 9 september 2011, Deltafina/kommissionen, T-12/06, REU, EU:T:2011:441, punkt 190 och där angiven rättspraxis).

175 Enligt fast rättspraxis innebär omsorgsplikten en skyldighet för kommissionen att omsorgsfullt och opartiskt pröva alla omständigheter som är relevanta i det aktuella fallet (se dom av den 21 november 1991, Technische Universität München, C-269/90, REG, EU:C:1991:438, punkt 14, och dom av den 16 september 2013, ATC m.fl./kommissionen, T-333/10, REU, EU:T:2013:451, punkt 84 och där angiven rättspraxis).

176 Det har även upprepade gånger slagits fast att det är legitimt och främjar en god förvaltning att en institution korrigerar de fel och brister som ett beslut är behäftat med (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 december 2006, Tyskland/kommissionen, T-314/04 och T-414/04, EU:T:2006:399, punkt 45, och beslut av den 22 november 2007, Investire Partecipazioni/kommissionen, T-418/05, EU:T:2007:354, punkt 40).

*Prövning av den tredje grunden*

177 Socitrel har hävdat att trots att det ursprungliga beslutet hade antagits, informerades företaget av kommissionen om att detta beslut skulle ändras. Socitrel var således tvunget att väcka talan utan att känna till det verkliga innehållet i det beslut varigenom det ålades böter. Kommissionen åsidosatte därigenom sin omsorgsplikt – vilket, om det finns behov därav, bekräftas av den omständigheten att kommissionen därefter ändrade beslutet en andra gång, utan att Socitrel delgavs det andra ändringsbeslutet – och den åsidosatte även företagets rätt till försvar.

178 Detta argument kan dock inte godtas.

179 Kommissionen får nämligen inte låta ett beslut som den vet är behäftat med fel och brister kvarstå i rättsordningen, och det är i det avseendet legitimt och främjar en god förvaltning att en institution korrigerar de fel och brister som det ursprungliga beslutet var behäftat med (se den rättspraxis som omnämnts i punkt 176 ovan).

180 Kommissionen kan således inte kritiseras för att den, genom det första ändringsbeslutet, korrigerade de fel och brister som den hade konstaterat i det ursprungliga beslutet.

181 Det ska framhållas att kommissionen på så sätt även utökade motiveringen i det angripna beslutet.

182 Det första ändringsbeslutet antogs visserligen av kommissionen efter det att talan i flera mål hade väckts, däribland sökandenas talan, vilka från början avsåg det ursprungliga beslutet. Socitrel – liksom de övriga företag som väckte talan – anmodades emellertid av tribunalen att i förekommande fall justera sina grunder och yrkanden med anledning av antagandet av nämnda beslut.

183 Tribunalen konstaterar att Socitrel justerade sina grunder med hänsyn till det första ändringsbeslutet genom handling som inkom till tribunalens kansli den 10 december 2010.

184 Trots att det andra ändringsbeslutet inte var riktat till Socitrel, erhöll detta företag dessutom en kopia av beslutet på tribunalens initiativ och tribunalen anmodade Socitrel att i förekommande fall justera sina grunder och yrkanden, vilket företaget gjorde, vad beträffar sina grunder, genom handling som inkom till tribunalens kansli den 2 augusti 2011.

185 Socitrel kan följaktligen inte med framgång hävda att dess rätt till försvar åsidosattes av kommissionen vid antagandet av dessa ändringsbeslut.

186 Socitrel har även gjort gällande att kommissionen åsidosatte principen om skydd för berättigade förväntningar, lojalitetsprincipen och principen om tro och heder. Skälen till att de två sistnämnda principerna åberopas har dock inte klart angetts i företagets ansökan.

187 Såvitt Socitrel, genom detta argument, avser att hävda att kommissionen, genom att göra en korrigering i det ursprungliga beslutet, hindrade företagets talan mot det ursprungliga beslutet från att bifallas, konstaterar tribunalen att kommissionen, för att främja en god förvaltning, hade rätt att korrigera det ursprungliga beslutet som var behäftat med fel och brister innan tribunalen fattade sitt avgörande.

188 Socitrel kunde följaktligen inte av administrationen få några tydliga försäkringar som var ovillkorliga och samstämmiga och som härrörde från tillförlitliga och behöriga källor om att ett beslut som var behäftat med fel och brister skulle bestå till dess att beslutet eventuellt ogiltigförklarades av tribunalen.

189 Kommissionen kan inte heller kritiseras för något illojalt beteende eller handlande i strid med tro och heder enbart på grund av att den ändrade ett beslut som, enligt kommissionen själv, var behäftat med flera fel och brister.

190 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av den tredje grunden.

4. *Socitrels fjärde grund och Companhia Previdentes tre första grunder: Åsidosättande av artikel 101.1 FEUF, artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, proportionalitetsprincipen, principen om personligt ansvar och oskuldspresumtionen, samt att det saknas en motivering och att kommissionen underlät att beakta sin tidigare beslutspraxis, eftersom den övre gränsen för det bötesbelopp som Socitrel kunde åläggas överskreds*

*Den fjärde grundens första del som Socitrel har åberopat och den första och den andra grund som Companhia Previdente har åberopat, vilka avser att kommissionen felaktigt slog fast att Companhia Previdente var solidariskt ansvarigt och att den övre gränsen på 10 procent av omsättningen följaktligen felaktigt beräknades på grundval av Companhia Previdentes omsättning i stället för Socitrels omsättning*

Erinran om de faktiska omständigheterna

191 Companhia Previdente är ett bolag som förvaltar aktieinnehav i olika bolag.

192 Under åren 1994–1998 innehade bolaget direkt 21,2 procent av aktiekapitalet i Socitrel och 70 procent av aktiekapitalet i Preside SGPS, vilket i sin tur innehade 70,6 procent av aktiekapitalet i Socitrel.

193 Mellan den 30 december 1998 och den 19 september 2002 ökade Companhia Previdente sitt innehav i Preside SGPS till 100 procent av aktiekapitalet i nämnda bolag.

194 Det är utrett att Companhia Previdentes innehav i Socitrels aktiekapital ökade från 91,8 procent till 93,7 procent.

195 Efter det datum då överträdelsen upphörde förvärvade dessutom Companhia Previdente olika bolag, däribland Emesa, Galycas och ITC, vilka alla tre också bötfälldes av kommissionen på grund av deras deltagande i kartellen.

Erinran om det angripna beslutet

196 Skälen 765–768 i det angripna beslutet har följande lydelse:

”(765) Mellan år 1994 och slutet av år 1998 ägde [Companhia Previdente] direkt 21,2 procent av Socitrel och 70 procent av Preside SGPS, vilket i sin tur ägde 70,6 procent av Socitrel under samma period. Mellan den 30 december 1998 och slutet av år 2002 ägde Companhia Previdente 100 procent av Preside SGPS och det kontrollerade, genom Preside SGPS, direkt eller indirekt mellan 91,8 procent och 93,7 procent av aktiekapitalet i Socitrel. Såsom förklarats i skäl 32 förelåg det, från början av år 1994 och åtminstone fram till slutet av år 2002, många och starka personliga kopplingar mellan Socitrel och Companhia Previdente.

(766) Companhia Previdente har hävdat att det inte bör hållas gemensamt och solidariskt ansvarigt tillsammans med Socitrel på grund av att det inte utövade något avgörande inflytande över Socitrels beteende. För det första har företaget hävdat att kommissionen inte har lagt fram några konkreta omständigheter som gör det möjligt att dra slutsatsen att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel. Vidare har Companhia Previdente hävdat att fram till år 1999, då Socitrel blev dess nästan helägda dotterbolag, kunde presumtionen om ett avgörande inflytande inte tillämpas. De båda företagen utgjorde skilda enheter med olika verksamheter och Socitrel var självständigt i sin affärsverksamhet. Detta illustreras av den omständigheten att efter förvärvet av Socitrel byttes bolagets verkställande administration inte ut och den förblev helt oberoende. Likaså inskränkte sig Companhia Previdente till att utöva sina rättigheter i bolaget och sina skyldigheter, såsom att godkänna Socitrels årsbokslut och fatta beslut om policyn för utdelningar och kapitalstruktur. Companhia Previdente har slutligen gjort gällande att ledamöterna i dess styrelse deltog i Socitrels styrelse genom att inneha ett uppdrag utan några verkställande funktioner och att detta deltagande i Socitrels styrelse enligt portugisisk bolagsrätt är personligt och inte såsom företrädare för moderbolaget.

(767) Kommissionen anser att presumtionen om utövande av ett avgörande inflytande är tillämplig på perioden från den 30 december 1998 till slutet av år 2002, då Companhia Previdente hade kontroll över mellan 91,8 procent och 93,7 procent av aktiekapitalet i Socitrel. De argument som Companhia Previdente har anfört kan i vilket fall som helst inte beaktas med hänsyn till de många och starka personliga kopplingar som förelåg mellan de två företagen åtminstone från början av år 1994 och fram till slutet av år 2002, såsom beskrivits i skäl 32 i detta beslut. Kommissionen vill särskilt understryka att P.B., L.F. och A.S. inte bara var styrelseledamöter i de båda företagen, utan att de dessutom deltog i kartellens möten på Socitrels vägnar regelbundet och kontinuerligt. Kommissionen anser följaktligen att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrels beteende under hela den tid som bolaget deltog i kartellen (se skäl 694).

(768) Detta beslut riktar sig följaktligen till [Socitrel] och [Companhia Previdente]. [Socitrel] ska hållas ansvarigt för sitt direkta deltagande i kartellen under perioden den 7 april 1994–19 september 2002. [Companhia Previdente] ska hållas gemensamt och solidariskt ansvarigt tillsammans med [Socitrel] avseende samma period.”

Erinran om principer

197 Enligt fast rättspraxis omfattar begreppet företag varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras. Domstolen har härvid preciserat dels att begreppet företag i detta sammanhang ska förstås som en ekonomisk enhet, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer, dels att när en sådan ekonomisk enhet

har överträtt konkurrensreglerna ska den, enligt principen om personligt ansvar, ansvara för överträdelsen (se dom av den 29 september 2011, Elf Aquitaine/kommissionen, C-521/09 P, REU, EU:C:2011:620, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

198 Det följer även av fast rättspraxis att ett dotterbolags beteende kan tillskrivas moderbolaget, särskilt då dotterbolaget, trots att det är en fristående juridisk person, inte självständigt bestämmer sitt beteende på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderbolaget, särskilt med hänsyn till de ekonomiska, organisatoriska och juridiska band som binder samman dessa två juridiska enheter (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 54 och där angiven rättspraxis).

199 I en sådan situation, då moderbolaget och dotterbolaget ingår i samma ekonomiska enhet och således utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 101 FEUF, kan nämligen kommissionen rikta ett beslut om åläggande av böter till moderbolaget utan att det behöver styrkas att moderbolaget personligen har deltagit i överträdelsen (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 55 och där angiven rättspraxis). Det är således inte nödvändigtvis anstiftan till överträdelsen i relationen mellan moderbolaget och dotterbolaget, eller, i än mindre grad, den omständigheten att moderbolaget har varit delaktigt i dotterbolagets överträdelser, som medför att kommissionen kan rikta ett beslut om åläggande av böter till moderbolaget, utan den omständigheten att de båda bolagen utgör ett enda företag i den mening som avses i artikel 101 FEUF (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 88).

200 Enligt rättspraxis får kommissionen inte nöja sig med att konstatera att ett företag kunde utöva ett sådant avgörande inflytande på det andra företaget utan att kontrollera huruvida ett sådant inflytande faktiskt har utövats. Det följer tvärtom av denna rättspraxis att kommissionen i princip är skyldig att påvisa ett sådant avgörande inflytande med stöd av en rad faktiska omständigheter, särskilt den omständigheten att det ena företaget direkt styr verksamheten i det andra (se, för ett liknade resonemang, dom av den 2 oktober 2003, Aristrain/kommissionen, C-196/99 P, REG, EU:C:2003:529, punkterna 95–99, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, REG, EU:C:2005:408, punkterna 118–122, och dom av den 20 mars 2002, HFB m.fl./kommissionen, T-9/99, REG, EU:T:2002:70, punkt 527).

201 Domstolen har dock påpekat att i det särskilda fall då ett moderbolag innehar 100 procent av aktiekapitalet i ett dotterbolag som har överträtt unionens konkurrensregler kan detta moderbolag utöva ett avgörande inflytande på dotterbolagets beteende och det föreligger en presumtion, som kan motbevisas, om att moderbolaget faktiskt utövar ett sådant inflytande (nedan kallad presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande) (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

202 Under dessa omständigheter är det tillräckligt att kommissionen visar att moderbolaget innehade hela aktiekapitalet i ett dotterbolag för att presumera att moderbolaget faktiskt utövade ett avgörande inflytande på dotterbolagets affärspolicy. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt ansvarigt för betalningen av de böter som dotterbolaget ålagts, såvida inte moderbolaget, på vilket det ankommer att bryta presumtionen, kan bevisa att dotterbolaget agerar självständigt på marknaden (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

203 Även om domstolen, förutom ett innehav av 100 procent av dotterbolagets aktiekapital, även nämnde andra omständigheter, såsom ett godtagande av det inflytande som moderbolaget utövade på dotterbolagets affärspolicy och att de båda bolagen delade ombud under det administrativa förfarandet (dom av den 16 november 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/kommissionen, C-286/98 P, REG, EU:C:2000:630, punkterna 28 och 29), påpekade inte domstolen dessa omständigheter i syfte att, för tillämpning av presumtionen, kräva att ytterligare indicier åberopas om att moderbolaget faktiskt har utövat inflytande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 september 2009, Akzo Nobel

m.fl./kommissionen, C-97/08 P, REG, EU:C:2009:536, punkterna 60–62 och där angiven rättspraxis). För att tillämpa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande i ett visst fall, är kommissionen med andra ord inte skyldig att framlägga ytterligare indicier utöver de bevis som visar att presumtionen ska tillämpas (se, för ett liknande resonemang, dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

204 Ett moderbolag som äger nästan hela aktiekapitalet i ett dotterbolag befinner sig – med hänsyn till de ekonomiska, organisatoriska och rättsliga banden med dotterbolaget – i princip i en likadan situation som en ensam ägare i fråga om förmågan att utöva ett avgörande inflytande på dotterbolagets agerande. Kommissionen har följaktligen rätt att på denna situation tillämpa samma bevisregler, det vill säga presumera att det ovannämnda moderbolaget faktiskt använder sin befogenhet att utöva ett avgörande inflytande på sitt dotterbolags beteende. Det är dock inte uteslutet att minoritetsdelägarna i vissa fall gentemot dotterbolaget kan ha rättigheter som gör det möjligt att ifrågasätta den ovannämnda analogin (dom av den 30 september 2009, Arkema/kommissionen, T-168/05, EU:T:2009:367, punkt 53, vilken efter överklagande fastställdes genom dom av den 29 september 2011, Arkema/kommissionen, C-520/09 P, REU, EU:C:2011:619).

205 Presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande syftar bland annat till att upprätthålla jämvikten mellan betydelsen av dels syftet att tygla beteenden som står i strid med konkurrensreglerna, särskilt artikel 101 FEUF, och förhindra att de upprepas, dels kraven enligt vissa allmänna principer i unionsrätten, såsom bland annat principen om oskuldspresumtion, principen om att påföljder ska vara individuella, rättssäkerhetsprincipen samt principen om rätten till försvar, inbegripet principen om parternas likställdhet i processen. Det är bland annat av detta skäl som den kan motbevisas (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 59).

206 Det ska dessutom erinras om att denna presumtion bygger på ett konstaterande att, förutom i rena undantagsfall, ett företag som innehar hela kapitalet i ett dotterbolag kan, med hänsyn till enbart detta kapitalinnehav, utöva ett avgörande inflytande på dotterbolagets beteende, samt vidare att svaret på frågan huruvida detta inflytande faktiskt utövas vanligtvis bäst kan sökas i kretsen av företag på vilka presumtionen tillämpas (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 60).

207 Om en berörd part under dessa omständigheter skulle kunna bryta nämnda presumtion genom att endast framföra ostyrkta påståenden skulle presumtionen i stort sett förlora sin avsedda verkan (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 61).

208 Det framgår även av fast rättspraxis att enbart den omständigheten att moderbolaget är ett holdingbolag inte räcker för att utesluta att moderbolaget har utövat ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag. Ett holdingbolag i en koncern, som samordnar bland annat de ekonomiska investeringarna inom koncernen, är ett bolag som samlar ägandet i olika bolag och som har till uppgift att säkerställa en enhetlig förvaltning, i synnerhet genom denna budgetkontroll (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 oktober 2008, Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik/kommissionen, T-69/04, REG, EU:T:2008:415, punkt 63, dom av den 13 juli 2011, Shell Petroleum m.fl./kommissionen, T-38/07, REU, EU:T:2011:355, punkt 70 och där angiven rättspraxis, och dom av den 29 juni 2012, E.ON Ruhrgas och E.ON/kommissionen, T-360/09, REU, EU:T:2012:332, punkt 283).

209 Samtliga relevanta omständigheter som rör de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan ett dotterbolag och dess moderbolag ska beaktas i syfte att bedöma om dotterbolaget bestämmer sitt marknadsbeteende självständigt. Dessa kan variera från ett fall till ett annat och det kan därför inte ges någon uttömmande uppräkning (dom Akzo Nobel m.fl./kommissionen, punkt 203 ovan, EU:C:2009:536, punkt 74).

210 Denna bedömning ska inte inskränkas till enbart omständigheter som i strikt mening hänför sig till dotterbolagets affärspolicy, såsom distributions- eller prisstrategi. Det räcker inte att visa att det är dotterbolaget som styr dessa specifika delar av affärspolicyn, utan att erhålla några riktlinjer i detta avseende, för att bryta presumtionen om utövande av ett avgörande inflytande (se dom av den 16 juni 2011, FMC/kommissionen, T-197/06, REU, EU:T:2011:282, punkt 105 och där angiven rättspraxis). Härav följer att dotterbolagets självständighet inte kan styrkas enbart genom att det visas att dotterbolaget självständigt styr specifika delar av affärspolicyn rörande försäljningen av de produkter som omfattas av överträdelsen (dom FMC/kommissionen, se ovan, EU:T:2011:282, punkt 106).

211 Eftersom dotterbolagets självständighet inte bedöms enbart med hänsyn till den löpande driften av ett företag, kan inte den omständigheten att dotterbolaget aldrig har infört någon särskild informationspolicy till fördel för moderbolaget på den berörda marknaden utgöra tillräcklig bevisning för dotterbolagets självständighet (dom FMC/kommissionen, punkt 210 ovan, EU:T:2011:282, punkt 145).

212 Den omständigheten att det av handlingarna i målet inte framgår om moderbolaget har gett sitt dotterbolag instruktioner kan inte heller styrka att sådana instruktioner inte har förelegat (se dom Arkema/kommissionen, punkt 204 ovan, EU:T:2011:251, punkt 118 och där angiven rättspraxis).

213 Det ska även erinras om att unionsdomstolen anser att den omständigheten att moderbolaget finns representerat i dotterbolagets ledningsorgan utgör ett relevant bevis för att moderbolaget utövar en faktisk kontroll över dotterbolagets affärspolicy (dom av den 27 september 2012, Total/kommissionen, T-344/06, EU:T:2012:479, punkt 73; se även, för ett liknande resonemang, dom av den 26 april 2007, Bolloré m.fl./kommissionen, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 och T-136/02, REG, EU:T:2007:115, punkt 137, och dom FMC/kommissionen, punkt 210 ovan, EU:T:2011:282, punkt 150).

214 Slutligen kan ett moderbolag även anses vara ansvarigt för ett dotterbolags överträdelse även när det finns ett stort antal rörelsedrivande bolag i en koncern (dom Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, punkt 149 ovan, EU:T:1999:80, punkt 989, och dom av den 27 september 2012, Shell Petroleum m.fl./kommissionen, T-343/06, REU, EU:T:2012:478, punkt 52).

Prövning av den fjärde grundens första del som Socitrel har åberopat och av den första och den andra grund som Companhia Previdente har anfört

215 Det ska erinras om att Socitrel hölls ansvarigt för perioden den 7 april 1994–19 september 2002 och att Companhia Previdente hölls solidariskt ansvarigt för samma överträdelseperiod.

216 Det ska emellertid göras åtskillnad mellan, å ena sidan, perioden den 7 april 1994–29 december 1998, avseende vilken kommissionen i huvudsak ansåg att den förfogade över uppgifter som styrkte att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel, och, å andra sidan, perioden den 30 december 1998–19 september 2002, avseende vilken kommissionen ansåg att presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande kunde tillämpas, med hänsyn till Companhia Previdentes stora innehav i dotterbolagets aktiekapital.

217 Sökandena har, för det första, gjort gällande att Companhia Previdente inte kan hållas ansvarigt, eftersom överträdelsen begicks enbart av Socitrel, och att det inte finns någon uppgift som styrker att moderbolaget deltog i eller ens kände till överträdelsen. För det andra har sökandena hävdat att kommissionen inte kan tillämpa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande, eftersom Companhia Previdente aldrig innehade 100 procent av aktiekapitalet i sitt dotterbolag. För det tredje anser sökandena att de i vilket fall som helst har lagt fram uppgifter som motbevisar denna presumtion. För det fjärde har sökandena slutligen påpekat att avseende perioden den 7 april 1994–

29 december 1998 nöjde sig kommissionen med att hänvisa till att det förelåg ”många starka personliga kopplingar” mellan Companhia Previdente och Socitrel och till den omständigheten att vissa styrelseledamöter, som var gemensamma för de båda bolagen, kände till kartellen, dock utan att ta hänsyn till de argument som sökandena hade anfört för att visa att moderbolaget inte utövade något avgörande inflytande över sitt dotterbolag.

218 Inget av dessa argument kan dock godtas.

219 Tribunalen ska i tur och ordning pröva Companhia Previdentes ansvar till följd av dotterbolagets rättsstridiga beteende, den bevisning som styrker att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel under perioden den 7 april 1994– 29 december 1998, frågan huruvida kommissionen kunde tillämpa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande under perioden den 30 december 1998–19 september 2002, och slutligen de olika argument som sökandena har anfört för att på samma gång visa att det inte utövades något sådant inflytande under perioden den 7 april 1994–29 december 1998 och för att motbevisa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett sådant inflytande vad beträffar den senare perioden.

– Companhia Previdentes ansvar till följd av dotterbolagets rättsstridiga beteende

220 Vad beträffar påståendet att Companhia Previdente inte har något ansvar till följd av det rättsstridiga beteende som endast kan läggas Socitrel till last, erinrar tribunalen om att enligt domstolens fasta praxis, vilken har omnämnts ovan i punkt 199, behöver det inte styrkas att moderbolaget personligen har deltagit i överträdelsen för att rikta ett beslut till moderbolaget om åläggande av böter med anledning av den överträdelse som begåtts.

221 Sökandenas resonemang, vilket består i att hävda att Companhia Previdente inte kan hållas ansvarigt för överträdelsen eftersom företaget självt inte har begått överträdelsen, kan följaktligen inte godtas och denna anmärkning ska därför underkännas.

– Perioden den 7 april 1994–29 december 1998 och den bevisning som styrker att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel

222 Tribunalen erinrar om att kommissionen i det angripna beslutet, efter att ha tagit hänsyn till moderbolagets innehav i dotterbolagets aktiekapital, hänvisade till att det förelåg ”många starka personliga kopplingar” mellan Companhia Previdente och Socitrel och till den omständigheten att vissa styrelseledamöter, som var gemensamma för de båda bolagen, kände till kartellen. Kommissionen drog därav slutsatsen att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel.

223 Det ska prövas om var och en av dessa uppgifter är riktiga.

224 Vad beträffar Companhia Previdentes stora innehav i Socitrels aktiekapital, ska det påpekas att kommissionen uppgav att enligt portugisisk bolagsrätt hade en aktieägare som innehade mer än två tredjedel av rösträtterna i ett aktiebolag – i likhet med Companhia Previdente, som direkt innehade 21,2 procent av aktiekapitalet i Socitrel och 70 procent av aktiekapitalet i Preside SGPS, vilket i sin tur innehade 70,6 procent av aktiekapitalet i Socitrel – i princip total kontroll över detta bolag, eftersom en sådan aktieägare kunde godkänna alla beslut, bland annat beslut om att utse förvaltningsorganet, oavsett dess struktur. Vidare angav kommissionen att en sådan situation kunde undvikas endast om vissa bestämmelser i bolagsavtalet, eller vissa regler som införts genom aktieägaravtal, föreskrev annat, för att göra det möjligt att bilda blockerande minoriteteter i fråga om vissa strategiska beslut. Enligt kommissionen hade dock Socitrel varken visat eller ens hävdat att det fanns någon bestämmelse av detta slag.

225 När sökandena tillfrågades om detta vid förhandlingen, bestred de inte dessa uppgifter.

226 Det ska således konstateras att Companhia Previdente under den aktuella perioden hade ett särskilt stort innehav i dotterbolagets aktiekapital som gjorde det möjligt att utöva kontroll över samtliga beslut inom dotterbolaget.

227 Vad beträffar de gemensamma styrelseledamöterna, ska hänsyn tas till den handling som Socitrel skickade till kommissionen och som var daterad den 29 juni 2006 (sidorna 19662–19664 i den administrativa akten), av vilken det framgår att Socitrel och Companhia Previdente hade två gemensamma styrelseledamöter år 1995 (A.C. och P.B.), år 1996 (L.D. och P.B.) och år 1997 (L.D. och P.B.) samt tre gemensamma styrelseledamöter år 1998 (A.S., L.D. och L.F.).

228 Enligt den rättspraxis som omnämnts ovan i punkt 213, utgör den omständigheten att moderbolaget finns representerat i dotterbolagets ledningsorgan ett relevant bevis för att moderbolaget utövar en faktisk kontroll över dotterbolagets affärspolicy.

229 Det ska även framhållas att P.B. deltog i kartellens möten mellan den 26 augusti 1993 och den 14 maj 1998. L.F. deltog i kartellens möten mellan den 8 september 1998 och den 30 juli 2002. A.S., som var ordförande för de båda bolagen mellan den 18 september 1998 och slutet av år 2002, deltog slutligen i kartellens möten mellan den 10 december 1998 och den 22 maj 2001. Sökandena har inte bestritt dessa faktiska omständigheter.

230 Dessa ledamöter i moderbolagets styrelse var således vederbörligen underrättade om dotterbolagets rättsstridiga beteende, eftersom de själva deltog i detta.

– Perioden den 30 december 1998–19 september 2002 och presumtionen om att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag

231 Vid förhandlingen medgav sökandena att kommissionen, med hänsyn till domstolens praxis som omnämnts i punkt 204 ovan, vilken härrör från tiden efter det att sökandena väckte talan mot det ursprungliga beslutet, hade rätt att åberopa presumtionen om att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel, trots att moderbolagets innehav i dotterbolagets aktiekapital understeg 100 procent.

232 Sökandena uppgav att även om de frånföll sitt argument i det avseendet, vidhöll de dock detta argument för att motbevisa nämnda presumtion.

– De uppgifter som sökandena har anfört för att på samma gång visa att det inte utövades något avgörande inflytande under perioden den 7 april 1994–29 december 1998 och för att motbevisa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande vad beträffar perioden den 30 december 1998–19 september 2002

233 Sökandena anser att det, trots Companhia Previdentes stora innehav i dotterbolagets aktiekapital och att det fanns gemensamma styrelseledamöter under den första perioden, och trots Companhia Previdentes ännu större innehav i dotterbolagets aktiekapital under den andra perioden, vilket motiverade en tillämpning av presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande, finns flera uppgifter som bekräftar att Companhia Previdente inte utövade något avgörande inflytande över Socitrel.

234 Inledningsvis anser tribunalen att sökandenas första anmärkning direkt ska underkännas, vilken avser att en presumtion som grundar sig enbart på innehavet i ett dotterbolags aktiekapital utgör ett krav på att bevisa något som inte kan bevisas (*probatio diabolica*) för det moderbolag som avser att motbevisa denna presumtion, vilket i det avseendet utgör ett åsidosättande av principen om personligt ansvar och oskuldspresumtionen.

235 Det ska erinras om att domstolen har slagit fast att presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande syftar bland annat till att upprätthålla jämvikten mellan betydelsen av dels syftet att tygla beteenden som står i strid med konkurrensreglerna, särskilt artikel 101 FEUF, och förhindra att de upprepas, dels kraven enligt vissa allmänna principer i unionsrätten, såsom bland annat principen om oskuldspresumtion, principen om att påföljder ska vara individuella, rättssäkerhetsprincipen samt principen om rätten till försvar, inbegripet principen om parternas likställdhet i processen. Det är bland annat av detta skäl som den kan motbevisas (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 59).

236 Det framgår dessutom av rättspraxis att en presumtion, även om den är svår att motbevisa, är godtagbar så länge som den står i proportion till det legitima mål som eftersträvas, det finns en möjlighet att lägga fram motbevis och rätten till försvar är säkerställd (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 62 och där angiven rättspraxis).

237 För det syftet är det nödvändigt att bevisa att dotterbolaget agerade självständigt på marknaden (se dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 57 och där angiven rättspraxis). Sökanden kan dock inte bryta nämnda presumtion genom att endast framföra ostyrkta påståenden (dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 61).

238 Samtliga relevanta omständigheter som rör de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan ett dotterbolag och dess moderbolag ska beaktas i syfte att bedöma om dotterbolaget bestämmer sitt marknadsbeteende självständigt (dom Akzo Nobel m.fl./kommissionen, punkt 203 ovan, EU:C:2009:536, punkt 74).

239 Inget av de argument som sökandena har anfört motsäger dock kommissionens ståndpunkt att Companhia Previdente utövade ett avgörande inflytande över Socitrel under perioden den 7 april 1994 –29 december 1998, eller att det, med hänsyn till dess stora innehav i Socitrels aktiekapital, kunde presumeras att bolaget faktiskt utövade ett sådant avgörande inflytande, vad beträffar perioden den 30 december 1998–19 september 2002.

240 För det första är det förhållandet att Companhia Previdente är ett holdingbolag, utan operationell verksamhet, inte tillräckligt för att undanröja presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande (se, för ett liknande resonemang, dom Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik/kommissionen, punkt 208 ovan, EU:T:2008:415, punkt 63, dom Shell Petroleum m.fl./kommissionen, punkt 208 ovan, EU:T:2011:355, punkt 70 och där angiven rättspraxis, och dom E.ON Ruhrgas och E.ON/kommissionen, punkt 208 ovan, EU:T:2012:332, punkt 283) och medför inte någon omvänd bevisbörda, såsom Socitrel felaktigt har gjort gällande.

241 Det förhållandet att moderbolaget endast förvaltar sina innehav, med beaktande av dess bolagsform och verksamhetsföremål, är inte i sig tillräckligt för att ifrågasätta kommissionens ståndpunkt (se, för ett liknande resonemang, dom Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik/kommissionen, punkt 208 ovan, EU:T:2008:415, punkt 70, och dom FMC/kommissionen, punkt 210 ovan, EU:T:2011:282, punkt 130).

242 Härav följer även att det förhållandet att Companhia Previdente och Socitrel var bolag som utgjorde olika juridiska personer, med olika aktieägare och olika huvudkontor, saknar betydelse, eftersom de i vilket fall som helst utgjorde ett och samma företag (se, för ett liknande resonemang, dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

243 Sökandenas argument att styrelseledamöterna i Companhia Previdente, enligt portugisisk lagstiftning, inte företrädde detta bolag när de sammanträdde i dotterbolagets styrelse är helt irrelevant. Tribunalen påpekar härvid att ett bolag inte kan åberopa nationella bestämmelser för att undkomma unionslagstiftningens regler, eftersom de rättsliga begrepp som används i unionsrätten i princip ska

tolkas och tillämpas enhetligt i hela unionen (dom av den 1 februari 1972, Hagen, 49/71, REG, EU:C:1972:6, punkt 6, och dom av den 27 september 2012, Heijmans/kommissionen, T-360/06, EU:T:2012:490, punkt 70).

244 För det andra är det inte nödvändigt att bevisa att moderbolaget utövat inflytande över sitt dotterbolags affärspolicy inom just det område som överträdelsen avser för att moderbolaget ska kunna hållas ansvarigt för Socitrels överträdelse (se, för ett liknande resonemang, dom Shell Petroleum m.fl./kommissionen, punkt 208 ovan, EU:T:2011:355, punkt 70).

245 Härav följer att det förhållandet att moderbolaget självt inte har varit verksamt inom sektorn för stål för spännarmering inte heller är tillräckligt för att motbevisa presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande, vilket leder till att sökandenas argument i det avseendet ska underkännas.

246 För det tredje, den omständigheten att Companhia Previdente ägde aktier i många andra bolag som var verksamma i andra sektorer än den som berördes av kartellen saknar, enligt fast rättspraxis, betydelse (se, för ett liknande resonemang, dom Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, punkt 149 ovan, EU:T:1999:80, punkt 989, och dom Shell Petroleum m.fl./kommissionen, punkt 214 ovan, EU:T:2012:478, punkt 52).

247 För det fjärde kan tribunalen inte heller godta Socitrels argument att företaget var helt självständigt i fråga om dess affärsstrategi.

248 Det räcker nämligen inte att visa att det var Socitrel som styrde sin affärspolicy i strikt mening, såsom distributions- eller prisstrategi, utan att få några riktlinjer av Companhia Previdente i detta avseende, för att bryta presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande. Eftersom Socitrels självständighet inte bedöms enbart med hänsyn till den löpande driften av företaget, kan inte heller den omständigheten att dotterbolaget aldrig har infört någon särskild informationspolicy till fördel för moderbolaget på den berörda marknaden utgöra tillräcklig bevisning för dotterbolagets självständighet (se, för ett liknande resonemang, dom FMC/kommissionen, punkt 210 ovan, EU:T:2011:282, punkt 105 och följande punkter samt där angiven rättspraxis).

249 Vidare har Socitrel nöjt sig med att åberopa ett argument som företaget dock inte har kunnat styrka riktigheten av. Enbart påståenden räcker inte för att bryta presumtionen om ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande (se, för ett liknande resonemang, dom Elf Aquitaine/kommissionen, punkt 197 ovan, EU:C:2011:620, punkt 61).

250 För det femte, den självständighet som Socitrel påstås ha åtnjutit på grund av den historiska bakgrunden till Companhia Previdentes förvärv av detta bolag, vilket tidigare hade varit ett statligt företag, går inte att utläsa enbart av denna omständighet, eller av det förhållandet att den tidigare verkställande ledningen fortsatte att leda företaget efter förvärvet.

251 Detta argument kan följaktligen inte godtas.

252 För det sjätte, för att ett företag ska ådra sig ansvar för en överträdelse av artikel 101 FEUF krävs det inte, enligt fast rättspraxis, att det berörda företagets delägare eller ledning vidtagit, eller ens känt till, en sådan åtgärd, utan det räcker att en åtgärd har vidtagits av en person som har behörighet att agera på företagets vägnar (dom av den 7 juni 1983, Musique Diffusion française m.fl./kommissionen, 100/80–103/80, REG, EU:C:1983:158, punkt 97, och dom av den 20 mars 2002, Brugg Rohrsysteme/kommissionen, T-15/99, REG, EU:T:2002:71, punkt 58).

253 Det förhållandet att Companhia Previdente inte kände till sitt dotterbolags rättsstridiga beteende, om det antas vara styrkt (vilket inte är fallet), saknar följaktligen i vilket fall som helst betydelse för möjligheten att hålla det solidariskt ansvarigt för dotterbolagets beteende.

254 Sammanfattningsvis konstaterar tribunalen att sökandena inte har lyckats visa att Companhia Previdente inte utövade något avgörande inflytande över Socitrel och att sistnämnda bolag agerade helt självständigt på marknaden.

255 Kommissionen gjorde följaktligen en riktig bedömning när den slog fast att Companhia Previdente var solidariskt ansvarigt både med avseende på perioden den 7 april 1994–29 december 1998 och med avseende på perioden den 30 december 1998–19 september 2002.

256 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens första del som Socitrel har åberopat och såvitt avser de två första grunder som Companhia Previdente har åberopat.

*Den fjärde grundens andra och tredje del som Socitrel har anfört och den tredje grundens första och andra del som Companhia Previdente har anfört, vilka har åberopats i andra och i tredje hand och som avser dels att Emesas, Galycas och ITC:s omsättning felaktigt beaktades vid beräkningen av den övre gränsen på 10 procent, dels att Companhia Previdentes omsättning för år 2009 felaktigt beaktades*

Erinran om det angripna beslutet

257 Vid beräkningen av den övre gränsen på 10 procent som föreskrivs i artikel 23 i förordning nr 1/2003, beaktade kommissionen, efter att ha underkänt sökandenas påståenden, omsättningen i den koncern som bestod av Companhia Previdente och alla dess dotterbolag under år 2009, inbegripet Emesa, Galycas och ITC, vilka förvärvades av Companhia Previdente under åren 2004 och 2005 (skälen 1059, 1061, 1062 och 1063–1069 i det angripna beslutet).

Erinran om principer

258 I artikel 23.2 andra stycket i förordning nr 1/2003 föreskrivs att ”[f]ör varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen får böterna inte överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning”.

259 Den övre gränsen på 10 procent av omsättningen, i den mening som avses i denna bestämmelse, ska beräknas utifrån den sammanlagda omsättningen för samtliga bolag som utgör den ekonomiska enhet som agerar såsom företag i den mening som avses i artikel 101 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 november 2013, Groupe Gascogne/kommissionen, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 56, och dom HFB m.fl./kommissionen, punkt 200 ovan, EU:T:2002:70, punkt 528).

260 Med nämnda övre gräns för bötesbeloppet avser man nämligen att undvika att ålägga sådana böter som det kan förutses att företagen – med hänsyn till deras storlek som, om än endast ungefärligt och ofullständigt, fastställs mot bakgrund av deras totala omsättning – inte kan betala. Det är således fråga om en gräns som på ett likartat sätt är tillämplig på samtliga företag och som fastställts i förhållande till storleken på vart och ett av företagen, i syfte att undvika orimligt höga och oproportionerliga böter (se dom Groupe Gascogne/kommissionen, punkt 259 ovan, EU:C:2013:770, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

261 Utöver detta syfte ska böterna även ha en tillräckligt avskräckande verkan, vilket är ett skäl till att det berörda företagets storlek och ekonomiska styrka, det vill säga överträdarens totala resurser, ska beaktas (se dom Groupe Gascogne/kommissionen, punkt 259 ovan, EU:C:2013:770, punkt 49 och där angiven rättspraxis).

262 Det faktum att det berörda företagets storlek och totala resurser beaktas för att säkerställa att böterna får en tillräckligt avskräckande verkan motiveras av den inverkan på nämnda företag som eftersträvas – sanktionen ska nämligen inte vara försumbar med hänsyn till, bland annat, företagets finansiella styrka (se dom Groupe Gascogne/kommissionen, punkt 259 ovan, EU:C:2013:770, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

263 Vid bedömningen av de finansiella resurserna för ett företag som överträtt unionens konkurrensregler förefaller det under dessa förhållanden berättigat att beakta omsättningen i samtliga de bolag på vilka det berörda företaget kan utöva ett avgörande inflytande (dom Groupe Gascogne/kommissionen, punkt 259 ovan, EU:C:2013:770, punkt 51).

264 Om den ekonomiska enhet som utgör företaget har brutits upp mellan den tidpunkt då överträdelsen upphörde och den tidpunkt då beslutet att ålägga böter antas, har däremot varje mottagare av beslutet rätt att få det aktuella taket tillämpat individuellt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 juni 2005, Tokai Carbon m.fl./kommissionen, T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03, EU:T:2005:220, punkt 390).

265 Vad beträffar fastställandet av ”föregående räkenskapsår”, i den mening som avses i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, framgår det av rättspraxis att det, i situationer då det saknas uppgift om att ett företag har upphört med sin affärsverksamhet eller har manipulerat sin omsättning för att undgå höga böter, ska anses att kommissionen är skyldig att fastställa den övre gränsen för böterna i förhållande till den senaste omsättning som återspeglar ett helt år med ekonomisk verksamhet (dom av den 29 november 2005, Britannia Alloys & Chemicals/kommissionen, T-33/02, REG, EU:T:2005:428, punkt 49).

266 Tribunalen har även slagit fast att kommissionen inte kan skönsmässigt tillämpa den övre gränsen på 10 procent på ett tidigare räkenskapsår än det som föregår beslutet. Kommissionen kan inte annat än i undantagsfall hänföra sig till ett sådant tidigare räkenskapsår, till exempel när det berörda företaget inte har haft någon omsättning under det räkenskapsår som föregår kommissionens beslut. Dessutom har den inte ens i ett sådant fall något stort utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om vilket räkenskapsår som ska läggas till grund för beräkningen av den övre gränsen för böterna. Den är nämligen skyldig att hänföra sig till det senaste hela räkenskapsår under vilket företaget har bedrivit normal ekonomisk verksamhet (se, för ett liknande resonemang, dom Britannia Alloys & Chemicals/kommissionen, punkt 265 ovan, EU:T:2005:428, punkterna 39–42 och 74).

267 Av rättspraxis framgår visserligen att kommissionen, vid beräkningen av den övre gränsen för böterna enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, i princip är skyldig att beakta det berörda företagets omsättning under det senaste hela räkenskapsår som föregick beslutet att ålägga böter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 juni 2007, Britannia Alloys & Chemicals/kommissionen, C-76/06 P, REG, EU:C:2007:326, punkt 32). Det följer emellertid av sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som nämnda bestämmelse ingår i att när omsättningen under det räkenskapsår som föregick kommissionens beslut inte motsvarar ett helt räkenskapsår med normal ekonomisk verksamhet under en tolvmånadersperiod och därför inte ger någon användbar vägledning om det berörda företagets faktiska ekonomiska situation och en lämplig nivå för de böter som företaget bör åläggas, kan inte denna omsättning beaktas i syfte att fastställa den övre gränsen för böterna. I ett sådant fall, vilket enbart uppkommer under exceptionella omständigheter, är kommissionen vid beräkningen av den övre gränsen för böterna skyldig att hänvisa till det senaste hela räkenskapsår under vilket företaget har bedrivit normal ekonomisk verksamhet (dom av den 12 december 2012, 1. garantovaná/kommissionen, T-392/09, EU:T:2012:674, punkt 86, vilken efter överklagande fastställdes genom dom av den 15 maj 2014, 1. garantovaná/kommissionen, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

268 Det ska i det avseendet påpekas att hänvisningen, i rättspraxis, till ”ett helt räkenskapsår med normal ekonomisk verksamhet” syftar till att se till att kommissionen inte beaktar ett räkenskapsår under vilket det berörda företaget varit på väg att avsluta sina affärer, även om all ekonomisk verksamhet ännu inte skulle ha upphört, och mer allmänt, ett räkenskapsår under vilket det berörda företagets verksamhet på marknaden inte motsvarade en ekonomisk verksamhet under normala villkor. Det faktum att omsättningen eller vinsten under ett visst räkenskapsår är klart lägre, eller högre, än tidigare räkenskapsår innebär däremot inte i sig att räkenskapsåret i fråga inte utgör ett helt räkenskapsår med normal ekonomisk verksamhet (dom av den 12 december 2012, Almamet/kommissionen, T-410/09, EU:T:2012:676, punkt 253).

Tribunalens bedömning

269 Sökandena har gjort gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning när den dels beaktade Emesas, Galycas och ITC:s omsättning vid beräkningen av den övre gränsen på 10 procent, dels beaktade Companhia Previdentes omsättning för år 2009 i det avseendet.

270 Detta argument kan dock inte godtas.

271 Vad beträffar det räkenskapsår som skulle beaktas vid tillämpningen av den övre gränsen på 10 procent, ankom det på kommissionen att hänvisa till den sammanlagda omsättningen under år 2009 vad beträffar Companhia Previdente, i enlighet med bestämmelserna i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, utan att beakta eventuella ökningar eller minskningar i omsättningen jämfört med det datum då överträdelsen upphörde, eftersom Companhia Previdente faktiskt inte befann sig i en sådan undantagssituation som gör det möjligt att avvika från denna regel enligt tribunalens och domstolens praxis i målet Britannia Alloys & Chemicals/kommissionen (se punkt 266 ovan).

272 Sökandenas argument i det avseendet, liksom det argument som avser längden på det administrativa förfarandet, kan följaktligen inte godtas.

273 Vidare ankom det på kommissionen att beräkna den övre gränsen på 10 procent av omsättningen, i den mening som avses i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, utifrån den sammanlagda omsättningen för samtliga bolag som utgör den ekonomiska enhet som agerar såsom företag, enligt den rättspraxis som omnämnts i punkt 263 ovan.

274 Följaktligen var kommissionen, för det ändamålet, tvungen att beakta Emesas, Galycas och ITC:s omsättning, vilka ingick i koncernen Companhia Previdente år 2009, och de böter som sökandena ålades är följaktligen inte oproportionerliga på grund av detta.

275 I övrigt ska det, såsom kommissionen har framhållit, konstateras att Companhia Previdente endast hölls solidariskt ansvarigt för Socitrels beteende, vilket var dotterbolag till Companhia Previdente vid den tidpunkt då överträdelsen begicks, och inte för de böter som Emesa, Galycas och ITC ålades, vilka vid denna tidpunkt inte tillhörde Companhia Previdente.

276 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens andra och tredje del som Socitrel har anfört och såvitt avser den tredje grundens första och andra del som Companhia Previdente har anfört.

5. *Socitrels femte grund: Åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar vid tillämpningen av punkterna 13 och 22 i 2006 års riktlinjer samt avsaknad av motivering*

*Erinran om principer*

277 Enligt domstolens fasta praxis ska vid fastställandet av bötesbeloppet hänsyn tas till överträdelsens varaktighet och till alla de omständigheter som kan påverka bedömningen av hur allvarlig överträdelsen har varit (se dom av den 11 juli 2013, Gosselin Group/kommissionen, C-429/11 P, EU:C:2013:463, punkt 88 och där angiven rättspraxis, och dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, EU:C:2013:464, punkt 98 och där angiven rättspraxis).

278 I det avseendet följer det av domstolens fasta praxis att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna av unionens konkurrensrätt är ska göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut ska tas i beaktande (se dom Gosselin Group/kommissionen, punkt 277 ovan, EU:C:2013:463, punkt 89 och där angiven rättspraxis, och dom Team Relocations m.fl./kommissionen, punkt 277 ovan, EU:C:2013:464, punkt 99 och där angiven rättspraxis).

279 Bland de faktorer som kan påverka bedömningen av hur allvarliga överträdelserna har varit återfinns de enskilda företagens beteende och roll vid genomförandet av kartellen, den vinst företagen kunnat göra genom denna kartell, deras storlek och värdet på de ifrågavarande varorna samt den risk som överträdelser av detta slag innebär för genomförandet av unionens mål (se dom av den 12 november 2009, Carbone-Lorraine/kommissionen, C-554/08 P, EU:C:2009:702, punkt 43 och där angiven rättspraxis, dom Gosselin Group/kommissionen, punkt 277 ovan, EU:C:2013:463, punkt 90 och där angiven rättspraxis, och dom Team Relocations m.fl./kommissionen, punkt 277 ovan, EU:C:2013:464, punkt 100 och där angiven rättspraxis).

280 Det framgår även av fast rättspraxis att den omständigheten att ett företag inte har deltagit i samtliga led i en konkurrensbegränsande samverkan eller att det har spelat en mindre roll vad avser de aspekter där det deltagit är irrelevant för att styrka att det har begått en överträdelse. Även om den eventuellt begränsade omfattningen av det berörda företagets deltagande inte kan påverka företagets individuella ansvar för hela överträdelsen, kan det likväl inverka på bedömningen av dess omfattning och allvar och följaktligen på fastställandet av bötesnivån (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juli 1999, kommissionen/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, REG, EU:C:1999:356, punkt 90, dom av den 7 januari 2004, Aalborg Portland m.fl./kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, REG, EU:C:2004:6, punkt 86, och dom Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, punkt 200 ovan, EU:C:2005:408, punkt 145).

281 Det har således slagits fast att kommissionen – vid prövningen av hur allvarligt varje kartelldeltagares deltagande i kartellen är relativt sett – är skyldig att beakta den omständigheten att vissa kartelldeltagare i förekommande fall inte hållits ansvariga i den mening som avses i domen kommissionen/Anic Partecipazioni, punkt 280 ovan (EU:C:1999:356, punkt 87) för samtliga delar i kartellen (dom av den 19 maj 2010, Chalkor/kommissionen, T-21/05, REU, EU:T:2010:205, punkt 100).

282 Enligt proportionalitetsprincipen krävs att institutionernas rättsakter inte går utöver vad som är ändamålsenligt och nödvändigt för att uppnå det mål som eftersträvas. Vid beräkningen av böterna ska det fastställas hur allvarliga överträdelserna är utifrån ett stort antal kriterier, och inget av dessa bedömningskriterier får tillmätas oproportionerligt stor betydelse i förhållande till de övriga. Proportionalitetsprincipen innebär i det sammanhanget att kommissionen ska fastställa böterna i proportion till de kriterier som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var och

att den då ska tillämpa dessa kriterier konsekvent och på ett sätt som är sakligt motiverat (se dom av den 27 september 2006, Jungbunzlauer/kommissionen, T-43/02, REG, EU:T:2006:270, punkterna 226–228 och där angiven rättspraxis, och dom av den 28 april 2010, Gütermann och Zwicky/kommissionen, T-456/05 och T-457/05, REU, EU:T:2010:168, punkt 264 och där angiven rättspraxis).

283 Det följer slutligen av fast rättspraxis att principen om likabehandling innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se dom av den 3 maj 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, REG, EU:C:2007:261, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

*Prövning av den femte grunden*

284 Socitrel har först gjort gällande att det, genom att bli tilldelat en procentsats på 18 procent på grund av överträdelsens allvar – och ett tilläggsbelopp i avskräckande syfte grundat på samma procentsats – behandlades på nästan samma sätt som Emesa och Tycsa, vilka blev tilldelade en procentsats på 19 procent, trots att Socitrels överträdelse är betydligt mindre omfattande än den överträdelse som dessa två andra företag begick.

285 Vidare har Socitrel anfört att kommissionen, vid fastställandet av procentsatsen på grund av överträdelsens allvar, underlät att beakta en rad faktorer som var utmärkande för detta företag, däribland den omständigheten att det var ett litet familjeföretag, att det var första gången som det deltog i en kartell, att dess deltagande endast var av underordnade betydelse och att det, på grund av sina obetydliga juridiska och ekonomiska kunskaper till följd av företagets ringa storlek, hade större svårigheter att bedöma konsekvenserna av sitt beteende.

286 Slutligen anser Socitrel att beslutet saknar motivering, eftersom företaget inte kan förstå de skäl som låg till grund för fastställandet av procentsatsen på grund av överträdelsens allvar och tilläggsbeloppet.

287 Detta argument kan dock inte godtas.

288 För det första erinrar tribunalen om att kommissionen, i det angripna beslutet (skäl 953), införde följande tre kategorier med avseende på fastställandet av procentsatsen på grund av överträdelsens allvar, genom att utgå från överträdelsens art (skälen 939–945), den sammanlagda marknadsandelen (skäl 946) och kartellens geografiska omfattning (skälen 947–949):

— En kategori på 16 procent, vilken endast gäller Fundia och som motiveras av det faktum att detta företag endast deltog i ”samordningen” avseende Addtek (skäl 939).

— En kategori på 18 procent, och denna procentsats motiverades på grundval av två kriterier: att företaget deltog enbart i Spanien-klubben och att det sent fick kännedom om kartellens paneuropeiska dimension. Socitrel hör till denna kategori (skäl 949).

— En kategori på 19 procent, där man hittar alla de övriga företag som deltog i kartellen (skäl 953).

289 Det ska konstateras att Emesa och Tycsa deltog aktivt i Zürich-klubben (det ena företaget sedan år 1992 och det andra företaget sedan år 1993) och i Europa-klubben, medan Socitrel inte deltog i någon av dessa klubbar, vilket kommissionen beaktade.

290 Skillnaden mellan procentsatserna för de respektive kategorier som Emesa och Tycsa, å ena sidan, och Socitrel, å andra sidan, tillhör är visserligen liten. Det ska dock erinras om att enligt punkt 21 i 2006 års riktlinjer uppgår den andel av försäljningsvärdet som beaktas till högst 30 procent och att enligt punkt 23 i dessa riktlinjer hör horisontella avtal om fastställande av priser, uppdelning av

marknaden och produktionsbegränsningar, som i allmänhet är hemliga, till de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna och EU:s konkurrenspolitik innebär att sådana överträdelser bestraffas hårt. I regel kommer därför den andel av försäljningsvärdet som ska beaktas vid sådana överträdelser att bestämmas i den övre delen av skalan.

291 I förevarande fall konstaterar dock tribunalen, med hänsyn till överträdelsens art som framhölls i skäl 939 i det angripna beslutet (uppdelning av marknaden/fastställande av kvoter, tilldelning av kunder och horisontellt fastställande av priser), att den procentsats på grund av överträdelsens allvar som kommissionen fastställde för den kategori som begick överträdelsen ligger i den lägre delen av den övre skalan (15–30 procent). Detta medför att skillnaden i förhållande till en annan kategori av företag som begick en överträdelse som också kännetecknas av horisontella avtal om fastställande av priser, uppdelning av marknaden och produktionsbegränsningar, är liten.

292 Det ska även konstateras att den åtskillnad som kommissionen gjorde mellan, å ena sidan, den kategori som bland annat Emesa och Tycsa tillhör och, å andra sidan, den kategori som Socitrel, Fapricela och Proderac tillhör, grundar sig på objektiva kriterier.

293 Socitrel kan således inte med framgång hävda att det skett ett avsteg från likabehandlingsprincipen, enbart på grundval av denna lilla skillnad mellan de två procentsatser på grund av överträdelsens allvar som kommissionen fastställde.

294 För det andra har Socitrel anfört att dess deltagande begränsade sig till Iberiska halvön.

295 Tribunalen konstaterar dock att kommissionen vederbörligen tog denna omständighet i beaktande, genom att som försäljningsvärde endast beakta värdet av Socitrels försäljning på Iberiska halvön (skäl 949 i det angripna beslutet).

296 För det tredje har Socitrel hävdat att dess obetydliga roll inte beaktades. Företaget har även hävdat att det endast hade en perifer roll inom kartellen och inte en drivande roll, till skillnad från andra iberiska företag, som till exempel Tycsa och Emesa.

297 Tribunalen påpekar att den obetydliga roll som ett företag har i kartellen utgör en förmildrande omständighet som ska bedömas separat från överträdelsens objektiva allvar som sådan.

298 Socitrels argument i den frågan kan följaktligen inte godtas och i övrigt ska det hänvisas till det argument som Socitrel särskilt har åberopat i det avseendet inom ramen för den sjätte grunden.

299 Vad, för det fjärde, beträffar Socitrels påståenden vad gäller det faktum att det är ett litet bolag som hör till en familjekoncern, erinrar tribunalen om att det försäljningsvärde som kommissionen beaktade i det angripna beslutet för att fastställa grundbeloppet för böterna (se punkt 20 ovan) grundar sig på Socitrels försäljning av SSA år 2001.

300 Socitrels storlek på marknaden, om den antas vara oansenlig, återspeglas följaktligen i det bötesbelopp som detta bolag ålades genom beaktandet av detta försäljningsvärde som är specifikt för bolaget.

301 Vad beträffar frågan huruvida bolagets blygsamma storlek och det faktum att det tillhör en familjekoncern har inverkat på dess juridiska och ekonomiska kunskaper, som enligt Socitrel hindrade det från att bedöma den exakta omfattningen av den överträdelse som det deltog i, ska det erinras om att Socitrel ingår i det företag som utgörs av Companhia Previdente, vilket har 27 dotterbolag verksamma inom olika ekonomiska sektorer (se punkterna 129 och 130 i ansökan).

302 Det rör sig följaktligen om en diversifierad företagskoncern av en viss omfattning, vars konsoliderade globala omsättning uppgick till 125 904 527 euro år 2009.

303 Förvaltningen av en sådan organisation – vilken för övrigt, vad beträffar Socitrel och Companhia Previdente, sköttes av gemensamma styrelseledamöter, både under åren 1994–1998 och under åren 1998–2002 (se den handling som Socitrel skickade till kommissionen och som var daterad den 29 juni 2006, på sidorna 19662–19664 i den administrativa akten), vilka själva deltog i Spanien-klubbens möten – gör att Socitrels påståenden om att ingen av dessa personer visste att deltagandet i en kartell var rättsstridigt och riskerade att medföra betydande böter för företaget framstår som osannolika.

304 Under alla omständigheter ska det erinras om att de berörda företagen i princip själva bär risken för en eventuell felaktig bedömning av rättsläget, i enlighet med det allmänna talesättet att var och en förväntas känna till lagen (generaladvokaten Kokotts förslag till avgörande i målet Schenker & Co. m.fl., C-681/11, REU, EU:C:2013:126, punkt 57).

305 I övrigt ska det konstateras att Socitrels argument sammanfaller med de anmärkningar som detta bolag och dess moderbolag har åberopat avseende beaktandet av den totala omsättningen i det företag som utgörs av Companhia Previdente och dess olika dotterbolag med avseende på beräkningen av den övre gränsen på 10 procent. Tribunalen underkänner detta argument (se punkt 276 ovan).

306 Slutligen följer det av samtliga dessa överväganden, och av redogörelserna för den första grunden (se punkt 107 och följande punkter ovan), att det angripna beslutet inte saknar motivering.

307 Vad beträffar Socitrels påståenden i fråga om kommissionens tidigare beslutspraxis, ska det erinras om att det följer av fast rättspraxis att kommissionens beslutspraxis inte kan utgöra den rättsliga ramen för åläggande av böter på konkurrensområdet (se, för ett liknande resonemang, dom Heineken Nederland och Heineken/kommissionen, punkt 147 ovan, EU:C:2012:829, punkt 108 och där angiven rättspraxis). Detta gäller både fastställandet av individuella böter och kommissionens tolkning av sina egna riktlinjer (se, för ett liknande resonemang, dom Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, punkt 200 ovan, EU:C:2005:408, punkterna 227 och 230), oavsett om det rör sig om den allmänna bötesnivån eller den metod som används för att beräkna böterna.

308 Det ska vidare påpekas att Socitrel inte har anfört något argument till stöd för dessa påståenden som det har framfört helt och hållet i förbigående i punkt 193 i sin ansökan.

309 Detsamma gäller påståendet att kommissionen åsidosatte principen om skydd för berättigade förväntningar, vilket har omnämnts i titeln till grunden, utan att därefter formuleras klart och tydligt.

310 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av den femte grunden.

6. *Socitrels sjätte grund: Åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling, eftersom sökandens obetydliga eller passiva roll inte beaktades som en förmildrande omständighet*

*Erinran om det angripna beslutet*

311 Skälen 985 och 986 i det angripna beslutet har följande lydelse:

”(985) Socitrel och Companhia Previdente har gjort gällande … att Socitrel endast deltog i Spanien-klubben, vars verksamhet var mindre omfattande än verksamheten i de andra klubbarna, och att Socitrel inte var en av grundarna av Spanien-klubben. De har även hävdat, vad beträffar den portugisiska marknaden, att kartellens verksamhet började utan Socitrel, trots att detta var dess huvudsakliga marknad. Vidare tillverkade Socitrel endast tråd och inte tvinnad kabel, vilket anses vara kartellens huvudsakliga produkt, och dess beteende påverkade endast en liten del av den europeiska marknaden. SLM och ITC har även åberopat att de inte deltog i kartellen redan från början.

(986) Kommissionen noterar först att Socitrel var en regelbunden deltagare i Spanien-klubbens möten, som systematiskt deltog och medverkade vid fler än 40 möten mellan den 7 april 1994 och datumet för kommissionens inspektioner. Bolaget deltog fullt ut i avtalen avseende kvoterna och tilldelningen av kunder, fastställandet av priser och utbytet av känsliga affärsuppgifter med de övriga deltagarna i Spanien-klubben, såsom beskrivs i [punkt] 9.2.2. Dess roll kan därför inte betecknas som 'mycket begränsad' i den mening som avses i 2006 års riktlinjer, och inte heller som passiv eller efterföljande, inbegripet i den mening som avses i 1998 års riktlinjer. Den omständigheten att Socitrel inte deltog regelbundet i de paneuropeiska mötena, när det deltog i Spanien-klubben, är inte relevant, i synnerhet med beaktande av att Socitrel endast hade försäljning i Spanien och i Portugal, det område som Spanien-klubben täckte, och således deltog fullt ut i kartellen på den nivå som var mest intressant för bolaget. Det finns i vilket fall som helst inte några bevis för att Socitrel undvek att tillämpa de otillåtna avtalen genom att bete sig på ett konkurrensinriktat sätt på marknaden. Den omständigheten att Socitrels beteende påverkade endast en begränsad del av den europeiska marknaden (huvudsakligen Spanien och Portugal) och att det endast sålde tråd och den omständigheten att Socitrel, SLM och ITC inte anslöt sig till kartellen redan från början, utan först flera år senare, har slutligen redan beaktats vid beräkningen av grundbeloppet för böterna (se [punkt] 19.1) och kan därför inte därutöver beaktas för att bevilja en nedsättning av böterna."

*Erinran om principer*

312 Punkt 29 tredje strecksatsen i 2006 års riktlinjer har följande lydelse:

"Grundbeloppet kan sänkas om kommissionen konstaterar att det finns förmildrande omständigheter, till exempel följande:

— …

— Det berörda företaget kan visa att dess deltagande i överträdelsen har varit mycket begränsat, eftersom företaget under den tid då det var … bundet av de otillåtna avtalen i realiteten undvek att tillämpa dem genom att bete sig på ett konkurrensinriktat sätt på marknaden. Att ett företag har deltagit i en överträdelse under en kortare period än de andra företagen betraktas inte som någon förmildrande omständighet, eftersom kommissionen redan tagit hänsyn till detta när den fastställt grundbeloppet."

313 Det följer av fast rättspraxis att när en överträdelse har begåtts av flera företag ska det för vart och ett av företagen bedömas hur allvarligt dess deltagande i överträdelsen varit (dom av den 16 december 1975, Suiker Unie m.fl./kommissionen, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 och 114/73, REG, EU:C:1975:174, punkt 623, och dom kommissionen/Anic Partecipazioni, punkt 280 ovan, EU:C:1999:356, punkt 150), för att fastställa om det föreligger några försvårande eller förmildrande omständigheter (dom av den 9 juli 2003, Cheil Jedang/kommissionen, T-220/00, REG, EU:T:2003:193, punkt 165).

314 Vid bedömningen av huruvida ett företag ska komma i åtnjutande av en förmildrande omständighet av den anledningen att företaget i praktiken inte har tillämpat otillåtna avtal, ska det utredas huruvida företaget har anfört argument som styrker att företaget, under den tid då det var bundet av de otillåtna avtalen, i realiteten undvek att tillämpa dem och i stället uppträdde på ett konkurrensinriktat sätt på marknaden eller om det i vart fall har åsidosatt sina skyldigheter för att genomföra kartellen på ett så tydligt och omfattande sätt att kartellens funktion har rubbats (dom av den 15 mars 2006, Daiichi Pharmaceutical/kommissionen, T-26/02, REG, EU:T:2006:75, punkt 113).

315 När det har fastställts att det överträdande företaget kunde beakta kartellens hemliga uppgörelser för att bestämma hur det skulle uppträda på den relevanta marknaden, är den omständigheten att företaget inte deltog i någon av dessa uppgörelser, om det antas vara styrkt, inte i sig tillräcklig för att uppfylla det beviskrav som ställs i rättspraxis, enligt vilket de överträdande företagen, för att komma i åtnjutande av den förmildrande omständighet som avses i 2006 års riktlinjer, ska styrka att de har uppträtt på ett konkurrensinriktat sätt eller i vart fall att de har åsidosatt sina skyldigheter för att genomföra kartellen på ett så tydligt och omfattande sätt att kartellens funktion har rubbats. Bevis för att de endast inte har deltagit i vissa av kartellens hemliga uppgörelser kan nämligen inte i sig utesluta att de andra uppgörelserna har kunnat skada konkurrensen på den relevanta marknaden (dom av den 5 december 2013, Solvay Solexis/kommissionen, C-449/11 P, EU:C:2013:802, punkt 81).

316 Vidare ska det erinras om att det i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) föreskrevs att den omständigheten att företaget hade haft en ”uteslutande passiv eller efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen” utgjorde en förmildrande omständighet.

317 I förteckningen över förmildrande omständigheter i punkt 29 i 2006 års riktlinjer hänvisas det emellertid inte längre till en sådan omständighet, såsom en förmildrande omständigheter som kan beaktas.

318 Det har dock slagits fast att i den mån som den förteckning som anges i punkt 29 i 2006 års riktlinjer inte är uttömmande kan en uteslutande passiv eller efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen i princip inte uteslutas som omständigheter som kan leda till att böternas grundbelopp sänks (dom av den 25 oktober 2011, Aragonesas Industrias y Energía/kommissionen, T-348/08, REU, EU:T:2011:621, punkt 281).

*Prövning av den sjätte grunden*

319 Socitrel har hävdat att kommissionen gjorde en oriktig bedömning när den nekade företaget att komma i åtnjutande av förmildrande omständigheter med hänsyn till att företaget inte bestred de faktiska omständigheter som lades det till last, den mycket underordnade roll som det hade i Spanien-klubben, jämfört med Tycsas och Emesas roll, vilket för övrigt tog sig uttryck i att kommissionen inte gjorde någon inspektion i företagets lokaler, företagets passiva roll och att det inte deltog i utarbetandet av de konkurrensbegränsande avtalen samt att det inte deltog vid flera möten under vilka viktiga frågor diskuterades. Socitrel har tillagt att det ankom på kommissionen att beakta den omständigheten att det inte hade deltagit i alla delar av kartellen, vid bedömningen av hur allvarligt dess deltagande i kartellen hade varit, i enlighet med principen om personligt ansvar och principen om att påföljder ska vara individuella.

320 Tribunalen kan emellertid inte godta detta argument.

321 Vad beträffar de villkor som föreskrivs i 2006 års riktlinjer, ska det, såsom kommissionen korrekt har framhållit, konstateras att Socitrel deltog i fastställandet av priser, i fördelningen av kvoter och i utbytet av känsliga affärsuppgifter under hela den tid som företaget deltog i Spanien-klubben och att det inte har lagt fram någon uppgift som kan styrka att det undvek att tillämpa avtalet genom att bete sig på ett konkurrensinriktat sätt på marknaden under denna period.

322 Företaget kan följaktligen inte göra anspråk på att beviljas en nedsättning av bötesbeloppet på grund av sådana förmildrande omständigheter som avses i punkt 29 i 2006 års riktlinjer.

323 Vad beträffar en ”uteslutande passiv eller efterföljande roll”, ska det påpekas att Socitrel inte deltog i samtliga möten i Spanien-klubben och att det först sent fick kännedom om kartellens paneuropeiska del, nämligen år 2001, en omständighet som kommissionen korrekt beaktade vid fastställandet av

procentsatsen på grund av överträdelsens allvar (se punkt 288 och följande punkter ovan). Det ska däremot konstateras att sökanden inte hade en uteslutande passiv eller efterföljande roll i Spanien-klubben. Sökanden deltog nämligen aktivt i fastställandet av priser, i fördelningen av kvoter och i utbytet av känsliga affärsuppgifter, och detta under hela den tid som den deltog, och även om sökanden inte deltog i alla möten, deltog den i många av dessa.

324 Kommissionen åsidosatte följaktligen varken principen om likabehandling eller principen om personligt ansvar, lika lite som den åsidosatte principen om att påföljder ska vara individuella, och bötesbeloppet förefaller inte vara oproportionerligt med hänsyn till Socitrels faktiska deltagande i Spanien-klubben.

325 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av den sjätte grunden.

7. *Socitrels sjunde grund: Åsidosättande av proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling, eftersom sökandens faktiska samarbete inte beaktades av kommissionen som en förmildrande omständighet.*

*Erinran om det angripna beslutet*

326 Skälen 1006–1009 i det angripna beslutet har följande lydelse:

”(1006) … Socitrel [stödjer sig] på den omständigheten att [det besvarade] kommissionens skrivelser med begäran om upplysningar snabbt och med precision.

(1007) Kommissionen har i förevarande fall bedömt huruvida en nedsättning av böterna, i enlighet med rättspraxis, var motiverad, vad beträffar frågan huruvida samarbetet med ett av de berörda företagen hade möjliggjort för kommissionen att lättare fastställa överträdelsen. Såsom vanligtvis är fallet i fråga om karteller, gjordes bedömningen i själva verket med tillämpning av meddelandet om förmånlig behandling (se [punkt] 19.4 nedan). I det sammanhanget noterar kommissionen att Austria Draht, Trame, Socitrel, Fapricela, Proderac, Ovako-bolagen, Itas och CB inte har ansökt officiellt om förmånlig behandling och att de inte har lämnat någon information som har ett betydande mervärde.

(1008) Med beaktande av parternas argument och den begränsande omfattningen och det begränsade värdet av deras samarbete, anser kommissionen att det inte föreligger några andra omständigheter som skulle föranleda en nedsättning av böterna, vid sidan av meddelandet om förmånlig behandling, som i fråga om en hemlig kartell i vilket fall som helst endast skulle kunna vara av undantagskaraktär. Ett snabbt och exakt svar på en begäran om upplysningar från kommissionen utgör inte i sig en förmildrande omständighet, eftersom parterna var skyldiga att besvara dessa frågor inom en viss tidsfrist.

(1009) Det förhållandet att de faktiska omständigheterna inte har bestritts räcker inte i sig för att motivera en nedsättning av böterna enligt [punkt] 29 i 2006 års riktlinjer för beräkning av böter, särskilt när de faktiska omständigheterna har fastställts på grundval av ett flertal bevis. Kommissionen påpekar allmänt i det avseendet att den inte är bunden av sin tidigare praxis och att den nedsättning på grund av att företaget inte har bestritt de faktiska omständigheterna som föreskrevs i 1996 års meddelande om förmånlig behandling senare övergavs. Enbart det förhållandet att de faktiska omständigheterna inte har bestritts underlättar inte kommissionens arbete, förutom i undantagssituationer, eftersom domstolen har slagit fast att kommissionen, även i en sådan situation, ska bevisa dessa faktiska omständigheter och att det står företaget fritt att inge alla inlagor som det anser vara lämpliga till sitt försvar, vid lämplig tidpunkt och särskilt under förfarandet vid tribunalen. Motsatsen gäller endast när det aktuella företaget har erkänt de faktiska omständigheterna. Eftersom det i det gällande meddelandet om förmånlig behandling, det vill säga meddelandet från år 2002,

inte föreskrivs någon nedsättning enbart på grund av att de faktiska omständigheterna har erkänts (eller än mindre på grund av att de faktiska omständigheterna inte har bestritts), har det inte uppkommit några berättigade förväntningar på att det ska beviljas en nedsättning på den grunden. I den mån vissa parter har erkänt vissa faktiska omständigheter, har detta inte underlättat kommissionens arbete, eftersom kommissionen förfogade över en rad bevis som var tillräckliga för att styrka de aktuella faktiska omständigheterna. Det kan följaktligen inte beviljas någon nedsättning av böterna på grund av att de faktiska omständigheterna inte har bestritts."

*Erinran om principer*

327 I punkt 29 fjärde strecksatsen i 2006 års riktlinjer föreskrivs följande:

"Grundbeloppet kan sänkas om kommissionen konstaterar att det finns förmildrande omständigheter, till exempel följande:

— …

— Företaget samarbetar med kommissionen i en omfattning som går utöver tillämpningsområdet för tillkännagivandet om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden, samt företagets lagstadgade skyldighet att samarbeta."

*Prövning av den sjunde grunden*

328 Socitrel har gjort gällande att kommissionen gjorde en oriktig bedömning när den nekade företaget en nedsättning av bötesbeloppet med anledning av dess samarbete.

329 För att Socitrel ska kunna göra anspråk på att dra fördel av bestämmelserna i punkt 29 fjärde strecksatsen i 2006 års riktlinjer, ankommer det emellertid på företaget att visa att dess samarbete, genom att gå utöver dess lagstadgade skyldighet att samarbeta, dock utan att ge det rätt till en nedsättning av bötesbeloppet enligt meddelandet om förmånlig behandling, objektivt sett har varit till nytta för kommissionen, genom att kommissionen i sitt slutliga beslut kunde grunda sig på bevisning som företaget lämnade till kommissionen inom ramen för sitt samarbete och utan vilken kommissionen inte skulle ha kunnat beivra hela eller delar av den aktuella överträdelsen.

330 Tribunalen konstaterar dock att så inte är fallet här. Socitrel har, för det första, inte bestritt de faktiska omständigheterna och det besvarade i tid de skrivelser med begäran om upplysningar som hade riktats till företaget, något som inte går utöver dess lagstadgade skyldighet att samarbeta. För det andra har Socitrel inte visat att kommissionen i sitt slutliga beslut kunde grunda sig på bevisning som företaget lämnade till kommissionen inom ramen för sitt samarbete och utan vilken kommissionen inte skulle ha kunnat beivra hela eller delar av den aktuella överträdelsen.

331 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den sjunde grunden.

8. *Den första kompletterande grunden som anfördes av Socitrel och Companhia Previdente i samband med den andra justeringen av deras grunder och yrkanden, vilken avser, vad beträffar Socitrel, åsidosättande av principen om likabehandling, proportionalitetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar samt avsaknad av motivering, och, vad beträffar Companhia Previdente, åsidosättande av principen om likabehandling, proportionalitetsprincipen och principen om skydd för*

*berättigade förväntningar, eftersom Socitrel och Companhia Previdente inte behandlades på samma sätt som Arcelor och SLM, vilka – till skillnad från sökandena – beviljades en nedsättning av bötesbeloppet*

*Erinran om det angripna beslutet*

332 I skäl 1072a, vilken infördes i det angripna beslutet genom det andra ändringsbeslutet, anges följande:

> ”(1072a) Den övre gränsen på 10 procent som föreskrivs i artikel 23.2 [i förordning nr 1/2003] beräknas utifrån den sammanlagda omsättningen för samtliga enheter som utgör ett företag. Den övre gränsen på 10 procent grundar sig inte på den individuella omsättningen för de juridiska enheter som, inom ett företag, har hållits solidariskt ansvariga för en överträdelse. I detta specifika fall ska dock kommissionen använda sitt utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa de delar av böterna som ArcelorMittals dotterbolag inte är solidariskt ansvariga för tillsammans med ArcelorMittal SA och de böter som SLM är ensamt ansvarigt för, till en nivå som inte överstiger 10 procent av deras egen omsättning under det år som föregick antagandet av beslutet. Det högsta bötesbelopp som ArcelorMittal Wire France SA och ArcelorMittal Fontaine SA är solidariskt ansvariga för med avseende på perioden före den 1 juli 1999 ska följaktligen fastställas till 10 procent av den konsoliderade sammanlagda omsättningen för ArcelorMittal Wire France SA under det år som avslutades den 31 december 2009. Av detta totalbelopp ska det högsta bötesbelopp som Arcelor Mittal Verderio Srl är solidariskt ansvarigt för tillsammans med ArcelorMittal Wire France SA och ArcelorMittal Fontaine SA fastställas till 10 procent av företagets egen omsättning under det år som avslutades den 31 december 2009. Det högsta bötesbelopp som SLM är ensamt ansvarigt för ska fastställas till 10 procent av företagets egen omsättning under det år som avslutades den 31 december 2009.”

333 I skäl 1072b i det angripna beslutet fastställs den sammanlagda omsättning som beaktades och det belopp som motsvarar den övre gränsen på 10 procent för vart och ett av de bolag som berördes av det andra ändringsbeslutet.

*Tribunalens bedömning*

334 Såsom kommissionen har framhållit, ska det konstateras att Socitrel och Companhia Previdente inte befinner sig i en situation som är jämförbar med situationen för ArcelorMittal och dess dotterbolag, å ena sidan, och situationen för Ori Martin och SLM, å andra sidan.

335 Dessa två moderbolag utgjorde nämligen ett företag tillsammans med sina dotterbolag under en del av överträdelseperioden och de hölls solidariskt ansvariga tillsammans med dessa dotterbolag för den period under vilken de tillsammans bildade ett företag, vilket tog sig uttryck i en differentierad beräkning av den övre gränsen på 10 procent (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 september 2014, YKK m.fl./kommissionen, C-408/12 P, REU, EU:C:2014:2153, punkt 55 och följande punkter).

336 Så är inte fallet med Companhia Previdente vad beträffar Emesa, Galycas och ITC, då det förvärvade dessa bolag efter överträdelsen och det inte hölls solidariskt ansvarigt för deras rättsstridiga beteende.

337 Anmärkningen om att principen om likabehandling åsidosattes kan följaktligen inte godtas.

338 Härav följer att tribunalen inte heller kan godta anmärkningen om att proportionalitetsprincipen åsidosattes, genom att de böter som sökandena ålades är oproportionerliga på grund av att Socitrel och Companhia Previdente inte beviljades en nedsättning motsvarande den som ArcelorMittal och Ori Martin beviljades.

339 Vidare gav kommissionen inte sökandena några tydliga försäkringar som kunde väcka grundade förhoppningar hos dessa bolag om en nedsättning av bötesbeloppet av skäl motsvarande dem som föranledde en sådan nedsättning till förmån för ArcelorMittal och Ori Martin.

340 Slutligen kan tribunalen inte godta anmärkningen om att det saknas en motivering, eftersom det i skälen 4, 5 och 9–13 i det andra ändringsbeslutet tydligt klargörs varför kommissionen ändrade sitt beslut.

341 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser sökandenas första kompletterande grund.

9. *Socitrels och Companhia Previdentes andra kompletterande grund: Åsidosättande av omsorgsprincipen, lojalitetsprincipen, principen om tro och heder samt rättssäkerhetsprincipen, eftersom kommissionen på nytt ändrade det ursprungliga beslutet år 2011*

342 Socitrel och Companhia Previdente har hävdat att kommissionen åsidosatte omsorgsprincipen, lojalitetsprincipen, principen om tro och heder samt rättssäkerhetsprincipen, eftersom kommissionen ändrade det ursprungliga beslutet en andra gång år 2001, på grund av brister i motiveringen som kunde äventyra deras rätt till försvar, vilket således medförde att sökandena hamnade i ett konstant tillstånd av osäkerhet.

343 Tribunalen konstaterar dock att denna andra kompletterande grund sammanfaller med det argument som Socitrel har anfört till stöd för sin tredje grund, och talan kan inte bifallas såvitt avser den tredje grunden av de skäl som angetts i punkterna 184–189 ovan.

344 Under dessa omständigheter kan talan av samma skäl inte heller bifallas såvitt avser den andra kompletterande grund som anfördes av Socitrel och Companhia Previdente i samband med den andra justeringen av deras grunder.

345 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser någon av de grunder som sökandena har anfört. Deras respektive talan om ogiltigförklaring ska följaktligen ogillas i sin helhet, och det saknas i förevarande fall anledning för tribunalen att, med utövande av sin obegränsade behörighet, ändra de böter som sökandena har ålagts.

**Rättegångskostnader**

346 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen)

följande:

**1) Målen T-413/10 och T-414/10 förenas vad gäller domen.**

**2) Talan i båda målen ogillas.**

**3) Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA och Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta Europeiska kommissionens rättegångskostnader, inbegripet kostnaderna för det interimistiska förfarandet.**

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 15 juli 2015.

Underskrifter